MURIEL SPARK

Cei mai frumoși ani

ALCRIS
Romance

Capitolul 1

Când discutau cu fetele de la Școala Marciei Blaine, băieții țineau bicicletele de ghidon, ca o pavăză între ei și acestea; în plus , puteau pleca în orice clipă.

Fetele nu-și puteau da jos pălăriile, pentru că se aflau în apropierea școlii și gestul ar fi însemnat o încălcare a regulamentului. Se puteau trece cu vederea anumite abateri de la așezarea corectă a pălăriei, în special când era vorba de fetele din anii terminali și atâta timp cât pălăria nu era purtată pe-o parte.

Erau posibile variații mai subtile, de exemplu ridicarea borului în față sau în spate.

Fiecare din cele cinci fete ce stăteau lipite una de cealaltă, tocmai din cauza băieților, își purta pălăria altfel.

Aceste fete formau grupul Brodie. Așa erau cunoscute chiar înainte ca directoarea să le numească astfel, disprețuitoare, când trecuseră de la cursul primar la cel superior la vârsta de doisprezece ani. Se distinseseră imediat ca fiind elevele domnișoarei Brodie, deoarece cunoșteau o mulțime de lucruri care nu făceau parte din programa școlară autorizată. De exemplu, auziseră de evanghelism, de pictorii italieni renascentiști, de avantajele cremelor și de fluctuația primului ciclu menstrual; li se vorbise despre decorațiunile interioare ale casei din Londra a autorului personajului Winnie Pooh, ca și despre viața amoroasă a romancierei Charlotte Brontë și a însăși domnișoarei Brodie; știau de existența lui Einstein și de argumentele în favoarea teoriei că Biblia nu e adevărată; cunoșteau elementele de bază ale astrologiei, dar nu și numele capitalei Finlandei.

Când împliniseră șaisprezece ani și începuseră să zăbovească mai mult în afara școlii, rămânând în același stil Brodie inconfundabil, erau privite cu suspiciune și colegele nu le plăceau. Nu aveau spirit de echipă și, de fapt, nici nu prea aveau nimic în comun una cu cealaltă, în afară de continuarea prieteniei cu Jean Brodie. Aceasta încă mai preda la ciclul primar și continua să fie privită în școală cu mare suspiciune.

Școala Marcia Blaine era o școală de fete dotată parțial la începutul secolului al nouăsprezecelea de văduva bogată a unui legător de cărți din Edinburgh, mare admiratoare a lui Garibaldi. Portretul acesteia era așezat pe perete la loc de cinste în marele hol și în fiecare an, de Ziua Fondatorului, se aduceau buchete de crizanteme și dalii, care stăteau pe o strană alături de o Biblie deschisă la o pagină pe care era subliniat cu roșu:" Ah, unde voi găsi o femeie virtuoasă, căci e mai de preț decât orice iubire".

Fiecare din cele cinci fete era renumită pentru ceva. La cei șaisprezece ani ai ei, Monica Douglas avea funcția de monitor și era recunoscută în special

pentru operațiunile matematice pe care le putea face mental și pentru crizele de furie în care pălmuia pe oricine din preajmă. Avea nasul roșu, atât iarna, cât și vara, părul lung, negru împletit în cozi și picioare groase ca de purcel. De când împlinise șaisprezece ani, își purta pălăria panama mai sus decât era normal, ca și cum i-ar fi fost prea mică, fiind conștientă că oricum arăta grotesc.

Rose Stanley era renumită pentru apetitul sexual. Pălăria ei era așezată destul de banal pe părul scurt blond, dar avea câte o adâncitură în ambele părți ale calotei.

Eunice Gardiner, mignonă, cu o ținută întotdeauna foarte îngrijită, renumită pentru agilitatea cu care executa exerciții de gimnastică și pentru că era o înotătoare excelentă, își purta pălăria cu borul ridicat în față.

Sandy Stranger își ținea pălăria cât se poate de lăsată pe spate, drept pentru care o prindea cu un elastic sub bărbie, cu borul ridicat de jur împrejur. Câteodată, își rodea elasticul, astfel încât trebuia înlocuit.

Era renumită pentru ochii ei mici și pentru vocea clară cu care recita, încântându-și asistența.

Momentan, băieții cu bicicletele o insultau pe Jenny Gray pentru maniera în care vorbea, de parcă ar fi fost la orele de oratorie. Voia să devină actriță și era cea mai bună prietenă a lui Sandy. Își purta pălăria cu borul lăsat mult pe frunte. Era recunoscută ca fiind cea mai drăguță și mai grațioasă din grup.

– Nu fi bădăran, Andrew! se adresă ea, cu voce ascuțită.

– Nu fi bădăran, Andrew! repetară ei în bătaie de joc, trei din cei cinci băieți având numele de Andrew.

Veni și Mary Macgregor, ultima membră a grupului, o persoană tăcută și fadă pe care o putea învinui pentru orice. Era însoțită de o fată care nu făcea parte din grup– extrem de bogata Joyse Emily Hammond, delincventa trimisă de curând la școală și nici o guvernantă nu-i putea face față. Încă mai purta uniforma verde a școlii de la care venise, pe când celelalte fete erau îmbrăcate în violet intens.

Până acum, Joyce Emily– insistase să se utilizeze ambele nume– se limitase la a arunca, din când în când, ghemotoace de hârtie în profesorul de muzică. Încerca din răsputeri să fie admisă în celebrul grup și spera să fie ajutată de cele două nume ale sale, dar nu se întrevedea nici o speranță și nu înțelegea de ce.

– Vine o profesoară, anunță Joyce Emily, făcând un semn cu capul în direcția porților.

Doi Andrew plecară imediat. Ceilalți trei băieți rămaseră, sfidător, dar privind în direcția opusă, ca și cum s-ar fi oprit să admire norii de deasupra Dealului Pentland. Fetele se strânseră și mai mult una lângă cealaltă, ca și cum ar fi discutat.

– Bună ziua, salută domnișoara Brodie apropiindu-se de grup. Nu v-am văzut de câteva zile. Cred că nu e cazul să-i mai reținem pe acești tineri. La revedere, băieți. Grupul se puse în mișcare și Joyce le urmă. Nu cred că o cunosc pe această fată ... Ei bine, draga mea, spuse ea după ce aceasta i-a fost prezentată, noi trebuie să plecăm.

Sandy o privi pe Joyce Emily plecând, apoi, cu mișcări stângace, lipsite de grație, porni în direcția opusă.

Grupul Brodie își continua existența secretă, la fel ca acum șase ani, în copilăria fetelor.

"Vă învăț cu mult peste nivelul vârstei voastre", le spusese la vremea aceea domnișoara Brodie și "toate elevele mele sunt crema elitei".

De aceste cuvinte își aminti acum Sandy, privind cu ochii ei mici nasul roșu al Monicăi, în timp ce urma întregul grup.

– Fetelor, aș dori să veniți mâine seară la cină, spuse domnișoara Brodie. Faceți în așa fel să puteți.

– Cercul dramatic ... murmură Jenny.

– Găsiți o scuză. Trebuie să vă consult în ceea ce privește un nou complot care să mă forțeze să demisionez. Inutil să vă mai spun că n-o voi face.

Domnișoara Brodie nu discuta niciodată despre problemele ei cu alți membri ai colectivului de profesori, ci doar cu fostele eleve, în care avea încredere. Mai existaseră tentative de-a fi îndepărtată din școală, însă toate eșuaseră.

– Mi s-a sugerat din nou să mă angajez la o școală progresistă, unde regulile sunt mai puțin stricte și se pune accent pe dezvoltarea personalității elevului și unde metodele mele ar fi mai potrivite decât aici. Dar refuz să predau la o școală de excentrici; rămân la această fabrică de instrucție. Trebuie să existe și aici o autoritate cu putere de influență. Dacă mi se dă pe mână o fată la o vârstă la care încă mai este maleabilă, va fi a mea pe viață.

Fetele zâmbiră în cunoștință de cauză.

Cu profilul ei roman conturându-se semeț în lumina soarelui, domnișoara Brodie dădea impresia unei femei puternice. Nu exista nici un dubiu că nu avea să cedeze; conducerea școlii n-avea decât s-o asasineze dacă voia să scape de ea.

– Și cine sunt de data aceasta inițiatorii planului? întrebă Rose.

– Vom discuta mâine seară. Dar fiți sigure că nu vor reuși.

– Nu, sigur că nu, recunoscură toate.

– Nu atâta timp cât sunt în floarea vârstei. E important de știut cât ești în floarea vârstei – nu

uitați niciodată. Ei, iată tramvaiul meu. Presupun că nu voi avea loc pe scaun; suntem în anul o mie nouă sute treizeci și șase – vremea cavalerismului e de mult apusă.

***

Cu șase ani în urmă, ieșind cu elevele în curtea școlii pentru a face ora de istorie sub bătrânul ulm și trecând pe lângă biroul directoarei, a cărui ușă era deschisă, domnișoara Brodie se opri puțin în fața încăperii goale.

– Veniți să vedeți ceva, atrase ea atenția fetelor asupra unui poster mare prins pe perete, înfățișând un individ sub care era scris "Mai întâi de toate, siguranța". Domnul din imagine a fost prim-ministru. Domnișoara Mackay îi păstrează încă imaginea pe perete, deoarece este adepta sloganului înscris sub aceasta. Dar nu siguranța este cea mai importantă.

Contează în primul rând bunătatea, adevărul și frumusețea. Și acum, urmați-mă.

Acesta a fost pentru fete primul indiciu al diferenței dintre domnișoara Brodie și restul profesorilor. Unele din ele își dăduseră seama atunci pentru prima oară că este posibil să existe diferențe între adulți, chiar dacă acestea trebuie să servească aceloraşi interese, fiind cu atât mai entuziasmate cu cât aveau impresia că ar fi și ele de partea opoziției.

De multe ori în toamna aceea însorită, fetele făceau orele la umbra ulmului.

– Țineți cărțile pe picioare, deschise, pentru ca, în cazul apariției vreunui intrus, să dăm impresia că facem orele noastre obișnuite: istorie, poezie, gramatică. Între timp, vă voi povesti despre vacanța mea din vara trecută, din Egipt; vă voi povesti despre cum să vă îngrijiți tenul și mâinile ... despre francezul pe care l-am cunoscut în tren în drum spre Biaritz ... și despre pictura italiană pe care am văzut-o. Cine este cel mai mare pictor italian?

– Leonardo da Vinci.

– Incorect. Răspunsul e Giotto; el e preferatul meu. Ei, și acum, așa cum v-am spus adesea și cum experiența vacanței trecute mi-a întărit convingerea, mă aflu în momentul de apogeu al vieții mele. Acest moment e destul de greu de sesizat, așa că, fetelor, când veți crește, trebuie să fiți atente să-l recunoașteți imediat, la indiferent ce vârstă apare, după care trebuie să-l trăiți din plin, pentru că acesta e momentul pentru care fiecare s-a născut. Sandy, nu ești atentă; despre ce vorbeam?

– Despre faptul că ați atins momentul de apogeu, domnișoară Brodie.

– Dacă se întâmplă să vină cineva, nu uitați că aceasta este ora de gramatică. Vă voi povesti acum puțin din viața mea, când eram mai tânără decât acum, totuși cu șase ani mai mare decât el. Am fost logodită cu un tânăr la începutul războiului, dar el a căzut pe câmpul din Flandra. Sandy, ai de gând să speli?

– Nu, domnișoară.

– Văd că ți-ai ridicat mânecile. Nu vreau să am de-a face cu fete care își ridică mânecile, indiferent

cât de cald e afară. Lasă-le imediat în jos, doar suntem ființe civilizate. A căzut cu o săptămână înainte de declararea armistițiului; a căzut ca o frunză toamna, deși avea doar douăzeci și doi de ani. Când vom intra în clasă, am să vă arăt pe hartă unde e Flandra și locul unde iubitul meu zace dinainte ca voi să vă fi născut. Era sărac – un om de la țară, din Ayrshire, dar foarte muncitor și inteligent. Când m-a cerut în căsătorie, a spus că va trebui "să bem apă și să mergem încet". În limbajul lui Hugh asta însemna că urma să trăim liniștiți. Rose, ce-am spus că semnifică această zicătoare?

– Că veți duce o viață liniștită.

Povestea logodnicului căzut în luptă al domnișoarei Brodie era spre final când directoarea, domnișoara Mackay, se apropie. Din ochii mici, ca de purcel, ai lui Sandy, începuseră deja să se rostogolească lacrimi, molipsind-o și pe prietena ei, Jenny, care începu să-și caute batista, suspinând.

– Hugh a fost omorât cu o săptămână înainte de semnarea armistițiului. După aceea, oamenii strigau "Să fie spânzurat Kaiserul!" Însă Hugh zăcea deja în

mormânt, continuă domnișoara Brodie, în timp ce fetele plângeau.

– Am venit să vă văd și plec imediat, spuse directoarea, ajungând lângă ele. De ce plângeți?

– Le-a impresionat o poveste pe care tocmai le-o spuneam. Eram la ora de istorie.

– Să plângi pentru așa ceva la doar zece ani! După cum v-am spus, am venit doar să vă văd, după care trebuie să plec imediat. Ei bine, a început un nou trimestru; sper că ați avut o vacanță minunată și abia aștept să citesc compunerile voastre despre cum ați petrecut-o. Nu mai plângeți pentru ceea ce este deja istorie.

– Ați procedat foarte bine, le lăudă domnișoara Brodie după plecarea directoarei. Într-o situație dificilă, e mai bine să nu spui nimic. Vorba e de argint, dar tăcerea e de aur. Mary, mă asculți? Ce spuneam?

Mary Macgregor, care arăta mai degrabă ca un om de zăpadă, care mai târziu devenise recunoscută pentru prostia ei, care întotdeauna se făcea învinuită și care la vârsta de douăzeci și trei de ani își pierdu

viața într-un incendiu, într-un hotel se aventură să răspundă "Auriu".

– De aur, și ce spuneam că e de aur?

– Frunzele care cad, șopti Mary cu un aer încurcat, privind împrejur.

– Este clar că nu erai atentă. Fetelor, dacă m-ați asculta, aș face din voi cineva.

Capitolul 2

Mary Macgregor nu-și dăduse niciodată seama că domnișoara Brodie nu făcea nimănui altcuiva decât elevelor sale confidențe în legătură cu poveștile ei de dragoste. Nu se mai gândise prea mult la aceasta, deși nu îi displăcuse. Abia după destul de mult timp, la un an de la izbucnirea celui de-al doilea război mondial, într-un moment de tristețe, când, stângace și incompetentă ca de obicei, fusese, în plus, părăsită și de iubit, un caporal pe care-l cunoscuse de două săptămâni, Mary își dădu seama că zilele acelea de școală în care asculta poveștile

domnișoarei Brodie, fuseseră cele mai fericite din viața ei. Avea doar zece ani și stătea inertă, printre celelalte eleve, reușind cu toate acestea să se facă învinuită pentru orice neregulă, chiar dacă fapta nu era în mod cert comisă de ea, dar ca un permanent tribut plătit stângăciei prin care se caracteriza; și totuși. aceea rămăsese perioada cea mai luminoasă din viața sa.

Sandy Stranger avu chiar de-atunci presentimentul că aceea avea să rămână perioada cea mai frumoasă din viața ei și, când împlini zece ani și-și sărbători ziua de naștere, împărtăși acest gând lui Jenny Gray, care fusese invitată. Surpriza petrecerii erau cuburile de ananas cu frișcă, dar surpriza zilei era faptul că fetele fuseseră lăsate singure. Savurându-și ananasul, Sandy se simțea fericită – o fericire care, totuși, nu avea nimic comun cu plăcerea de-a mânca, sau de-a se juca, fiind o senzație cu totul aparte, ca o conștientizare vagă a unui sentiment care avea să rămână întotdeauna un punct de referință.

– "Fetelor, veți fi crema cremelor". spuse ea, citând-o pe domnișoara Brodie și făcând-o pe Jenny să izbucnească în râs. Știi ... se spune că perioada aceasta este cea mai fericită din viață.

– Da, întotdeauna ești sfătuit să profiți la maximum de zilele de școală, pentru că nu se știe ce te așteaptă mai târziu.

– Domnișoara Brodie spune că floarea vârstei este perioada cea mai minunată.

– Da, dar ea nu s-a căsătorit, ca mamele și tații noștri.

– Ei nu au "floarea vârstei".

– Da, dar au relații sexuale.

Fetițele făcură o pauză, ca și când atunci și-ar fi dat seama pentru prima dată de implicațiile acelui adevăr.

Oricum, ideea era nouă pentru ele și aducea în lumină aspecte asupra cărora nu se gândiseră până atunci.

– Domnul Lloyd are un copil abia născut, înseamnă că a făcut dragoste cu soția lui.

Domnul Lloyd era profesorul de desen și, poate, mai ușor de plasat în imaginația lor într-o astfel de ipostază inedită pentru ele.

– Ți-l poți închipui? șopti Jenny, după ce amândouă se liniștiră din râs.

Ochii lui Sandy se micșorară și mai mult, ca și cum ar fi făcut un efort de imaginație.

– Trebuie să fi fost în pijama.

Discrepanța dintre figura plină de prestanță a profesorului lor pășind solemn în clasă și această supoziție declanșă un nou val de râs.

– Faci asta sub impulsul momentului; așa se întâmplă, explică Jenny.

Jenny constituia o sursă sigură de informații, deoarece fata angajată la magazinul tatălui ei rămăsese de curând însărcinată, iar ea auzise întâmplător unele comentarii.

Aceasta le conduse la o adevărată activitate de cercetare – un proiect denumit conspirativ chiar așa, "cercetare", punând laolaltă fragmente disparate din conversațiile auzite mai mult sau mai puțin întâmplător, mai mult sau mai puțin pe

ascuns, precum și pasaje de texte citite care acum căpătau o semnificație nouă.

– Se întâmplă totul într-o clipă, întări Jenny. S-a întâmplat și cu Teenie când s-a dus să se plimbe cu prietenul ei; apoi, a trebuit să se căsătorească.

– Vă distrați bine, scumpelor? întrebă mama lui Sandy, apărând în dreptul ușii, urmată de mama lui Jenny. Ce-ați vrea să faceți, acum?

Privirea furioasă și intrigată a lui Sandy exprima totul: "Ai promis că ne lași singure și o promisiune rămâne o promisiune; știi că nu e bine să nu te ții de cuvânt față de un copil; aș putea să rămân marcată pe toată viața dacă-mi faci așa ceva."

– Bine, vă lăsăm singure, spuse mama ei imediat, ca și cum ar fi primit mesajul. Distracție plăcută în continuare.

Uneori, Sandy se simțea jenată de faptul că mama ei era englezoaică, lucru ușor de constatat, după cuvintele specifice pe care le folosea, precum și de paltonul elegant cu blană pe care-l purta, total deosebit de îmbrăcămintea obișnuită a celorlalte mame.

Fetițele deschiseră sertarul cu partituri pentru pian și scoaseră, dintre acestea, un caiet pe a cărui primă pagină scria:

"Coliba din munți"

de

Sandy Stranger și Jenny Gray"

Era povestea, încă în curs de creație, despre iubitul domnișoarei Brodie, Hugh Cannthers. Nu fusese ucis în război – era vorba de o greșeală în telegramă. Venise s-o caute pe domnișoara Brodie la școală și prima persoană cu care discutase fusese domnișoara Mackay, directoarea, care-l informase că domnișoara Brodie nu-l mai iubea și avea un alt iubit. Hugh se retrăsese în munți, unde-și făcuse un adăpost; acolo îl găsiră Sandy și Jenny, învelit într-o jachetă din piele. În stadiul la care ajunsese povestirea, Hugh o ținea pe Sandy ostatică. Jenny reușise să evadeze noaptea și încerca să ajungă acasă, iar Hugh se pregătea să plece în urmărirea ei. Sandy luă un creion și continuă:

"-Hugh! îl imploră Sandy. Îți jur pe tot ce am mai scump că domnișoara Brodie nu a avut niciodată un

alt iubit și încă te așteaptă, rugându-se și sperând. Dacă o lași pe Jenny să plece, ți-o va aduce aici pe Jean Brodie: o vei vedea și o vei putea ține în brațe după acești doisprezece ani.

– Înapoi, fetițo, și nu-mi sta în cale. Știu foarte bine că Jenny va povesti despre mine logodnicei mele de altădată; știu foarte bine că amândouă sunteți spioane trimise de ea, ca să afle și să-și bată joc de mine. Pleacă din dreptul ușii!

– Niciodată! spuse Sandy, blocând cu trupul ei tânăr și zvelt zăvorul, în timp ce ochii ei, de culoarea azurului, străluceau provocator."

– E rândul tău acum, spuse Sandy, dându-i lui Jenny creionul.

"Dintr-o mișcare", continuă aceasta să scrie, "Hugh o aruncă în capătul celălalt al colibei, apoi ieși în lumina lunii, pășind apăsat prin zăpada cernută din cer"

– Amintește ceva despre cizme.

"Cizmele lui străluceau în lumina lunii", scrise Jenny.

– Apare de prea multe ori "în lumina lunii", dar, în sfârșit, vom mai corecta când o vom publica.

– Dar e secret, Sandy!

– Știu; nu fi îngrijorată, nu o vom publica până când nu vom ajunge în floarea vârstei.

– Crezi că domnișoara Brodie a făcut dragoste cu Hugh?

– Ar fi avut un copil, nu-i așa?

– Nu știu.

– Eu nu cred c-au făcut așa ceva. Dragostea lor a fost mai presus de relația fizică.

– Domnișoara Brodie spunea că, înainte de ultima lui plecare, stăteau unul în brațele celuilalt, abandonându-se total pasiunii.

– Totuși nu cred că se dezbrăcau.

– Nici eu; nu-mi imaginez scena.

– Nu mi-ar plăcea să am relații sexuale.

– Nici mie. Mă voi căsători cu un bărbat total pur.

– Ia o caramea.

Fetele se așezară pe covor, lângă cămin, unde-și savurară caramelele.

– Hai să fim vrăjitoare, ca de Halloween, propuse Sandy, inspirată de brățările lui Jenny și de dansul flăcărilor și imediat începură amândouă să improvizeze incantații magice.

– La muzeu, există un zeu grec care stă în picioare complet dezbrăcat. L-am văzut duminică după-amiază, dar eram cu mătușa Kate și nu m-am putut uita cum trebuie.

– Să mergem duminica viitoare; va fi o acțiune în cadrul "cercetării"

– Da, dar nu vei avea voie să mergi doar cu mine, fără să fie și o persoană adultă.

– S-o rugăm pe domnișoara Brodie să ne însoțească.

– Nici ea nu ne va lăsa să privim statuia.

– Nu cred că va observa că-i dezbrăcată.

– Așa e; ea e mai presus de aceste lucruri triviale.

Se făcu ora ca Jenny să plece acasă, însoțită de mama sa. În timp ce-i făcea semn de rămas-bun de la fereastră, Sandy se întreba dacă și prietena ei avea, ca și ea, sentimentul că duce o viață dublă.

***

Domnișoara Brodie recita, cu capul ușor lăsat pe spate și ochii întredeschiși, o celebră baladă, pentru ca ziua de școală a fetelor să se termine pe o notă de exaltare.

Rose își deșira cordonul; Jenny era complet captivată de poem, de fapt ea nu se plictisea niciodată; nici Sandy nu se plictisea, dar pentru asta trebuia să ducă o viață dublă. De data aceasta, dincolo de versurile recitate, era propriul său dialog cu eroina baladei, Lady of Shalott.

" Aceea, atât de tânără și de frumoasă, va fi nefericită în dragoste", își imagină ea pe Lady of Shalott spunându-i:

"Ce pot însemna aceste cuvinte?" strigă Sandy în gând, speriată.

Groaza i se citea însă pe chip, într-o expresie pe care domnișoara Brodie o remarcă imediat.

– Sandy, te doare ceva? Fetelor, trebuie să învățați să vă păstrați întotdeauna o figură calmă, senină, indiferent de ceea ce se-ntâmplă; acesta este unul din bunurile cele mai de preț ale unei femei. Priviți-o pe Mona Lisa!

Toate capetele se întoarseră să privească reproducerea pe care domnișoara Brodie o adusese din călătoriile ei și-o agățase pe perete. Într-adevăr, impresia pe care Mona Lisa o lăsa era că zâmbetul ei ar fi același chiar dacă tocmai i s-ar fi extras o măsea.

– Ah, dacă m-aș fi ocupat de voi de când aveați șapte ani! Atunci cu siguranță că ați fi fost crema cremelor. Uneori, mă tem că este deja prea târziu. În orice caz, voi sunteți vocația mea. Chiar dacă un rege m-ar cere în căsătorie, l-aș refuza, pentru a mă dedica vouă. Și-acum, aliniați-vă într-un șir și pășiți cu capul sus, ca niște doamne de viță nobilă.

Cu capul dat pe spate atât de mult, încât ochișorii ca de purcel erau îndreptați spre tavan, Sandy își luă locul în șir.

– Ce faci, Sandy?!

– Merg ca o doamnă.

– Întreci măsura, Sandy. Remarc că ești cam frivolă și mă tem că niciodată nu vei face parte din crema societății.

Fetița păru jignită și mirată, apoi se consolă, facând o vizită în laboratorul de chimie. Acesta era un loc absolut magic și profesoara de chimie, domnișoara Lockhart părea să aibă în jurul ei o aură de puritate. Sandy își făcuse un obicei să-și murdărească bluza în mod intenționat cu o picătură de cerneală, știind că va fi trimisă la laborator pentru a i se presăra puțină substanță pe pata respectivă. De fiecare dată se întorcea de acolo încântată, ca sub imperiul unei vrăji. Se putea spune că aceste vizite, pe care le calcula cu grijă pentru a nu da de bănuit, constituiau bucuria ei cea mai tainică.

– Fiți totuși mai atente. Nu-mi place să vă văd mergând atât de des acolo. Trebuie să ne păstrăm renumele. Și, să știți: arta e mai importantă decât știința, ca atare are prioritate. Mai întâi sunt arta și religia, apoi filozofia și, în cele din urmă, știința – aceasta este ordinea importanței lor.

Era prima oară din cei doi ani petrecuți sub îndrumarea domnișoarei Brodie. Era începutul anului 1931. Jean Brodie își alesese deja favoritele, sau mai degrabă pe cele în care putea avea încredere; de fapt, pe cele în ai căror părinți avea încredere că nu vor depune plângere împotriva politicii ei educaționale, categoric mai avansate și mai originale. Fetele care făceau parte din grupul ei special erau invitate la ea acasă la ceai și rugate să nu spună și celorlalte, li se încredințau secrete și li se făceau confidențe, îi înțelegeau viața privată, animozitatea dintre ea și directoare și cunoșteau necazurile pe care le avusese de suferit pentru ele. Acestea au fost începuturile grupului Brodie.

Eunice Gardiner era la început atât de liniștită și de tăcută, încât nimeni nu înțelegea de ce fusese selecționată în grup. În cele din urmă, însă, ea era cea care însufleța întâlnirile la ceai, făcând spre amuzamentul tuturor, giumbușlucuri și tumbe.

***

După douăzeci și opt de ani, Eunice – devenită asistentă medicală și căsătorită cu un medic – păstra încă vie amintirea acelor zile.

– Anul viitor, când vom merge la Festivalul de la Edinburgh, spuse ea soțului său, aș vrea să merg și la mormântul domnișoarei Brodie.

– Cine a fost?

– O profesoară a mea, o persoană foarte cultă; ea singură era un adevărat festival. Ne invita la ceai acasă la ea și ne povestea despre cei mai frumoși ani ai ei, s-a îndrăgostit de un curier egiptean și ne-a povestit și nouă despre el. Avea câteva eleve preferate, iar eu eram una dintre ele. O făceam să râdă cu tumbele și săriturile mele.

– Întotdeauna am spus că educația ta a avut ceva ciudat.

– Nu era deloc nebună; știa perfect ce făcea. Ne povestea totul despre viața ei sentimentală.

– Spune-mi și mie.

– E o poveste lungă. De fapt, era doar o fată bătrână. Trebuie neapărat să-i duc flori la mormânt – numai dacă l-aș putea găsi.

– Când a murit?

– Imediat după război. Se retrăsese din învățământ. De fapt, retragerea ei a fost o tragedie; fusese forțată s-o facă, înainte de termen. Directoarea n-o agrease niciodată, iar ea a fost trădată chiar de una din fetele din grupul ei. Nici până azi nu știu cine a fost aceea.

***

Să revenim acum la lunga plimbare pe care domnișoara Brodie o făcea prin Edinburgh împreună cu fetele, în acea zi de vineri din luna martie, când instalația de încălzire din școală se defectase și toate celelalte eleve fuseseră trimise acasă. Mary Macgregor mergea alături de Sandy, pentru că Jenny plecase acasă. Monica Douglas, renumită mai târziu pentru operațiile matematice pe care le făcea mental și pentru accesele de furie, mergea în spatele lor, cu fața roșie congestionată,

nasul lat și picioarele ca niște țăruși. Lângă ea era Rose Stanley, înaltă, blondă, cu un ten palid gălbui, care neavând însă reputația de-a face dragoste atât de bine, discuta numai despre trenuri, macarale, mașini, jocuri mecanice și alte subiecte tipice băieților. De fapt, nu o interesa principiul de funcționare, ci doar cunoștea denumiri de motoare, valorile cailor putere și prețurile seturilor de construcție. De asemenea, se cățăra pe ziduri și în copaci, fiind un adevărat băiețoi de fată. Fără să-i fi știrbit cu nimic feminitatea, toate acestea îi dădeau o poziție privilegiată în fața băieților.

Alături de Rose mergea domnișoara Brodie, cu capul sus și bărbia ușor ridicată, deschisă la nasturii de la haina din tweed și cu pălăria din fetru maro cu borul ridicat într-o parte. Ultima din grup era Eunice Gardiner, care intercala din când în când câte o săritură în timp ce pășea și pentru care domnișoara Brodie încetinea ritmul, astfel încât să fie amândouă în aceeași linie. Sandy, bucuroasă de-a fi în același rând cu Mary, căreia nici nu mai încerca să-i adreseze vreun cuvânt, avea o discuție imaginară

foarte interesantă cu personajul principal al ultimei ei lecturi, un corsar care se baza pe ajutorul ei, în cadrul uneia dintre cele mai palpitante misiuni.

Ajunseseră de-acum în vechiul centru al Edinburgh-ului, vechiul oraș, pe care nici una dintre fete nu-l văzuse până atunci, pentru că părinții lor nu erau chiar atât de pasionați de istorie încât să le ducă să viziteze acea mahala insalubră ai cărei locuitori ofereau scene șocante, dezvăluind aspecte ale unei existențe sărace și sordide cu care fetele nu erau obișnuite: bărbatul care stătea pur și simplu pe trotuarul rece ca gheața, ceata de copii care se ținuse după grupul lor, strigând cuvinte pe care fetele instinctiv le înțeleseseră ca obscene, deși nu le mai auziseră niciodată, femeia mică de statură, cu păr negru bogat și gură mare care, după o ceartă în mijlocul străzii a unui bărbat cu o altă individă, îl luă de braț pe acesta spunând clar: "De-acum voi fi cu bărbatul tău."

Toate acestea rămaseră bine fixate în amintirea lui Sandy toată viața, făcând-o să înțeleagă un lucru nou: Edinburgh-ul pe care îl percepuse ea era altfel

decât orașul cunoscut altora, tot așa cum anii '30 nu însemnau și pentru alții ceea ce însemnau pentru ea. Astfel, când, ajunsă deja la maturitate și devenită de câțiva ani Sora Helena a Transfigurării, Sandy discută cu unul din vizitatorii de la mănăstire îngăduiți ei, în ciuda regulamentului, cu dispensă specială pe baza Tratatului scris de ea, primi din nou confirmarea percepției cu totul diferite a oamenilor asupra aceleiași realități.

– Cred că am făcut amândoi școala în aceeași perioadă, Soră Helena, spuse bărbatul venit să discute cu ea, numai că eu – în Edinburgh, la internat; a fost o perioadă cenușie, iar profesorii nu erau de prima categorie. Dar orașul era cu mult mai frumos decât arată acum. Cel mai mult îmi plăcea vechiul oraș; din punct de vedere arhitectural, nu cred că există ceva mai frumos în toată Europa.

– Am fost și noi o dată acolo, dar am rămas îngrozită de mizerie.

– Ei, erau anii '30. Spune-mi, Soră Helena, ce anume consideri că te-a influențat cel mai mult în acei ani? Adică, în adolescență.

Citeai poeziile lui Anden și Eliot?

– Nu.

– Noi, băieții, da. Vroiam să mergem să luptăm în Spania, în războiul civil – de partea republicanilor, firește. Nu țineați cu nici una din părți?

– Nu ... La noi a fost altfel ...

– Influența din anii adolescenței este foarte importantă pentru toată evoluția ulterioară.

– Da, chiar dacă îți provoacă protestul.

– Ce te-a influențat cel mai mult? Ceva de natură politică, personală? Calvinismul?

– Nu; nimic de genul acesta. A existat însă o anume domnișoară Jean Brodie care era la apogeul vieții.

Sandy prinse și mai strâns zăbrelele vorbitorului, ca și cum ar fi vrut să treacă undeva, dincolo. De fapt, figura ei nu era niciodată calmă, ca a celorlalte călugărițe care-și primeau rarii vizitatori retrase undeva în umbră, cu mâinile încrucișate în poală. Observaseră și acestea cum, strângând cu amândouă mâinile barele metalice și privind curioasă printre ele, Sandy discuta cu distinsele

personalități – psihologi, cercetători catolici, jurnaliste renumite, profesori universitari – care veneau să-i pună diverse întrebări despre ciudatul tratat de psihologie referitor la natura percepției morale, numit "Transfigurarea banalului" care devenise, în mod neașteptat, atât de faimos.

– E deja târziu, așa că nu vom intra în Catedrala St. Giles. Dar bănuiesc că ați fost deja acolo, spuse domnișoara Brodie.

Aproape toate fetele o vizitaseră, mai puțin Sandy, care nici nu mersese, nici nu vroia să meargă acolo. Îi era teamă doar privind din afară vechile biserici din Edinburgh, atât erau de sumbre și de lugubre. Odată, domnișoara Brodie le arătase fotografia Catedralei din Cologne. Arăta ca un tort de mentă, de parcă ar fi fost construită pentru plăceri, festivități și petrecerile date de Fiul Risipitor. Dar interiorul bisericilor scoțiene prezenta mai multă încredere, pentru că acestea erau pline de oameni, nu de fantome. Sandy, Rose Stanley și Monica Douglas făceau parte din familiile credincioase, deși nu obișnuiau să meargă la

biserică. Jenny Gray și Mary Macgregor erau prezbiteriene și mergeau la Școala de Duminică. Eunice Gardiner era membră a bisericii episcopale engleze și pretindea că nu crede în Isus, ci în Tată, Fiu și Sfântul Duh. Pentru Sandy, care credea în fantome, spirite și duhuri, varianta cu Sfântul Duh i se părea cea mai interesantă.

Discuția fusese deschisă din timpul trimestrului de iarnă de domnișoara Brodie care, deși adeptă a bisericii scoțiene cu acele reguli severe cunoscute încă din tinerețe, se înscrisese la cursurile de religie comparată din cadrul Universității. Așadar, și elevele ei aflaseră pentru prima dată că existau și oameni cinstiți care nu credeau în nici un Dumnezeu, nici măcar în Allah.

Își continuară plimbarea în grup, de data aceasta cu domnișoara Brodie în frunte, între Sandy și Rose.

– Sunt convocată la directoare luni, în pauza de dimineață. Nu am nici o îndoială că domnișoara Mackay vrea din nou să mă chestioneze în legătură cu metodele mele de instruire, doar s-a mai întâmplat și urmează să se mai întâmple.

Deocamdată, îmi urmez pricipiile de educație și dau tot ce am mai bun, acum, în anii mei cei mai frumoși. Pentru mine, a educa înseamnă a scoate la suprafață ceea ce există deja în sufletul copilului; pentru domnișoara Mackay, înseamnă a introduce ceva nou, adică a vârî pur și simplu o mulțime de informații în capul elevului. Eu ghidez cunoștințele deja existente să iasă la lumină și acesta este de fapt adevăratul sens. Domnișoara Mackay m-a acuzat că am vârât tot felul de idei în capul fetelor, dar asta este, mai degrabă, ce se întâmplă prin metoda ei de educație. Fetelor, să nu admiteți să se spună că v-aș fi dat cine știe ce idei. Sandy, ce-am spus că înseamnă educație?

– A ajuta să se exteriorizeze ceva existent, spuse Sandy, preocupată de compunerea, în gând, a unei scrisori către personajul de roman cu care discuta în permanență.

"Domnișoara Sandy Stranger are marea plăcere de a-l invita pe domnul Alan Breck la cină, marți 6 ianuarie, la ora 8."

"Asta îl va surprinde, cu siguranță, se lăsă Sandy în continuare în voia gândurilor. Și dacă vom trăi o pasiune atât de mare, încât nu ne vom mai putea stăpâni și vom face dragoste? Desigur, când ajungi să te dezbraci, nu mai raționezi."

– Ăsta este un Citroën, remarcă Rose când mașina trecu pe lângă ele. E marcă franțuzească.

– Sandy, nu te mai gândi! Dă mâna! spuse domnișoara Brodie. Și tu, Rose, ai capul plin cu mărci de mașini. Sigur, foarte bine, dar există pe lume lucruri mai importante decât mașinile. Sunt sigură că Sandy ascultă ceea ce spun, ca o fată bine educată.

"Și dacă oamenii se dezbracă unul în fața celuilalt, își continuă Sandy raționamentul, este ceva atât de nepoliticos, încât e inevitabil ca pasiunea lor să se stingă puțin. Și atunci, dacă există chiar și acel moment de luciditate, cum se mai poate întâmpla totul ca și când ar fi dus de-un cal, într-o clipă?"

– Așadar intenționez doar să atrag atenția domnișoarei Mackay că principiile noastre vizând educația diferă radical. Cuvântul "radical" vine de la

latinescul radix care înseamnă rădăcină, adică denotă ceva fundamental, de bază. Ori, eu și directoarea ne deosebim fundamental în privința metodei de educare. Ni se cere să educăm mințile nu să intervenim brutal asupra lor. Dar ea nu a avut niciodată o logică prea grozavă. Logica este arta de a raționa. Ce este logica, Rose?

– Ceva legat de raționament.

Mai târziu, dar cât era încă adolescentă, Rose avea să trezească mai întâi uimirea, apoi admirația și entuziasmul domnișoarei Brodie prin rolul pe care părea că-l joacă: o Venus ridicându-se deasupra legilor morale, renumită pentru cum făcea dragoste.

Deocamdată însă, Rose nu avea decât unsprezece ani și o interesau mașinile, iar domnișoara Brodie nu era nici ea pe atunci atât de emancipată, încât să nu considere subiectul "sex" ca fiind un subiect tabu, despre care nu putea face decât câteva referiri voalate.

– Când voi avea acea întrevedere cu domnișoara Mackay, îi voi atrage atenția că, în conformitate cu condițiile contractului meu de angajare, metodele

mele nu pot fi condamnate decât dacă se dovedesc a fi necorespunzătoare sau subversive și dacă elevele mele nu sunt pregătite pentru examenul de sfârșit de trimestru. Nădăjduiesc să vă descurcați bine la acest examen, chiar dacă, după ce-l dați, uitați totul. În ceea ce privește caracterul necorespunzător al învățăturilor mele, acesta nu-mi poate fi imputat decât ca urmare a unei denaturări grosolane a unui trădător. Sper să nu fiu trădată vreodată. Domnișoara Mackay este mai tânără decât mine și are un salariu mai mare, dar asta din pură întâmplare; când eu am terminat facultatea, maximum de specializare existentă era inferioară celei oferite mai târziu, când a studiat ea. De aceea, ea este cea care deține poziția ierarhică superioară. Dar raționamentul ei e deficitar, de aceea nu mă tem deloc pentru întâlnirea de luni.

– Domnișoara Mackay are o față roșie îngrozitoare, cu toate acele vinișoare care se văd.

– Rose, nu-ți permit să vorbești astfel în prezența mea. Nu e corect.

Între timp ajunseseră aproape de stația de tramvai. Urmau să ia tramvaiul pentru a ajunge acasă la domnișoara Brodie, în Churchbill, unde erau invitate la ceai. Trecură pe lângă un număr mare de bărbați care așteptau la coadă. Purtau costume ponosite și, în timp ce discutau și râdeau, fumau și scuipau bucățele de tutun.

– Sunt cei fără serviciu, șopti Monica Douglas.

– Se numesc șomeri, explică profesoara. Așteaptă să primească ajutorul de șomaj. Câteodată, merg să-și cheltuiască acești bani pe băutură, în timp ce copiii lor mor de foame. Dar, sunt frații noștri. Trebuie să ne rugăm pentru ei. Am să vă scriu rugăciunea specială pentru șomeri. Sandy, nu mai privi așa! În Italia, problema șomajului a fost mai bine rezolvată.

Sandy se simți din nou îngrozită. Coada aceea nesfârșită de "frați" îi atrăgea privirea ca un magnet. Unii dintre bărbați privea spre fete, dar parcă în gol, fără a le vedea, continuând să vorbească sacadat și să râdă, râsetele lor terminându-se adesea în accese de tuse.

– Când am venit aici, în Edinburgh, ca studentă, locuiam cu chirie pe această stradă, continuă domnișoara Brodie să povestească, în timp ce așteptau tramvaiul și cât dură călătoria. Proprietăreasa, o doamnă foarte zgârcită, venea în fiecare dimineață să mă întrebe ce vreau să mănânc la micul dejun. "Vrei un hering? Nu, nu vrei. Ai mânca un ou fiert? Nu, nu cred că poți. " Ei, rezultatul era că, în fiecare dimineață nu primeam decât pâine cu unt, și acestea în cantități foarte mici.

Râsetele fetelor se uniră pentru câteva clipe cu râsetele șomerilor. Șirul lor începuse să se pună în mișcare, pe măsură ce intrau în biroul de unde primeau banii. Imediat reveni și teama lui Sandy; șirul acela părea coada unui balaur care nu avea nici un drept să existe într-un oraș, dar care nici nu putea fi gonit, fiind de neînvins. Simțea nevoia să plângă de mila copiilor flămânzi ai acelor oameni. Începu să tremure și se scuză în fața domnișoarei Brodie, de a nu putea veni la ceai.

Într-adevăr, nu-și dorea decât să ajungă acasă cât mai repede, la căldură.

Mai târziu, gândindu-se la tumbele lui Eunice, Sandy regretă că nu mersese și ea. Scoase caietul secret dintre partituri și mai adăugă un capitol romanului început: Adevărata poveste de dragoste a domnișoarei Jean Brodie.

Capitolul 3

Zilele treceau și vântul sufla dinspre Forth.

În nici un caz nu trebuie crezut că domnișoara Brodie era unică; sau că -din moment ce astfel de lucruri sunt relative – era nebună. Singura ciudățenie era că preda la o școală ca Marcia Blaine. În anii o mie nouă sute treizeci, erau o mulțime de femei de la treizeci de ani în sus, singure, rămase fără parteneri din cauza războiului, umplându-și timpul cu călătorii de descoperire a noi idei și practici în domeniul artei, social, al educației sau religiei. Fetele bătrâne progresiste din

Edinburgh nu predau în școli, mai ales în școli cu caracter tradițional, ca Școala de fete Marcia Blaine. Poate că în acest sens domnișoara Brodie era puțin cam deplasată, din punctul de vedere al colegelor ei, nu însă al celor ca ea – fiicele energice ale negustorilor acum morți, ale preoților, profesorilor universitari, doctorilor, marilor proprietari ai trecutului, care le înzestraseră cu minți ascuțite, constituție robustă, inimă largă. Femeile acestea puteau fi văzute susținându-și în orice împrejurare punctul de vedere în legătură cu orice subiect, de la autenticitatea Scripturii, la semnificația cuvântului "garantat" de pe un borcan cu gem; mergeau la conferințe, încercau să se hrănească numai cu nuci și miere. Învățau germana, se instalau în rulote sus în munți, în regiunea lacurilor, cântau la chitară, susțineau micile companii de teatru, închiriau locuințe în cartierele de periferie și-și învățau vecinii arta decorațiunilor interioare; unele dintre ele erau adepte ale mișcării naționaliste scoțiene, iar altele, ca domnișoara Brodie, se numeau europene și considerau orașul Edinburgh o capitală europeană.

Totuși, nu activau în cadrul unor comitete și nu erau profesoare, iar dacă acest lucru se întâmpla totuși, acestea erau persoane mai puțin întreprinzătoare, deloc răzvrătite, dar foarte muncitoare și ordonate.

Domnișoara Brodie făcea parte din categoria celor cu talent oratoric și orientare feministă, gata să abordeze cele mai delicate subiecte, de exemplu planificarea familială sau caracterul mult mai educativ al concertelor decât al slujbelor religioase, discutând cu bărbații "ca de la bărbat la bărbat."

Așadar, privită din acest punct de vedere, domnișoara Brodie nu avea nimic neobișnuit, măcar în aparență. Poate că diferea de restul profesoarelor prin faptul că se afla într-o permanentă evoluție, pe când celelalte rămăseseră închistate în concepțiile lor, mai ales referitoare la aspectele etice, de la vârsta de douăzeci de ani. Domnișoara Brodie era deschisă oricărei provocări intelectuale și-și făcea un titlu de glorie din faptul că putea învăța orice. " Aceștia sunt anii mei de glorie și voi beneficiați de ei" le spunea ea fetelor, și ea însăși se afla într-un proces de transformare, pe măsura formării fetelor.

Vacanța de vară a anului o mie nouă sute treizeci și unu marca prima aniversare a momentului la care domnișoara Brodie anunțase că este în floarea vârstei. Pentru fetele din grupul ei, fusese anul cel mai marcat de problema sexualității – un an de revelații tulburătoare.

Trimestrul începu în forță, ca de obicei.

– Mi-am petrecut cea mai mare parte a vacanței de vară din nou în Italia, începu domnișoara Brodie, stând bronzată în fața clasei, apoi am stat o săptămână la Londra. Am adus multe fotografii pe care le putem așeza pe perete. Iată, de exemplu, o formațiune a fasciștilor lui Mussolini – o imagine mult mai bună decât cea de anul trecut; fac niște lucruri minunate, după cum vă voi povesti mai târziu. Am mers cu prietenii mei în audiență la Papa; ei i-au sărutat inelul, dar eu am considerat suficient doar să mă aplec asupra acestuia. Eram îmbrăcată cu o rochie lungă neagră și o pelerină din dantelă – arătam superb. Prietenii mei din Londra, care sunt foarte bogați, m-au luat cu ei într-o vizită și, în casa acelei persoane la care am mers, am văzut pictura

Primavera de Botticelli; "Primavera" înseamnă Nașterea primăverii. Sigur era o reproducere. Așa cum v-am mai spus, Mussolini este unul din cei mai mari oameni din lume, iar fasciștii lui ...

– Bună dimineața, domnișoară Brodie. Bună dimineața, fetelor; luați loc, spuse directoarea, intrând grăbită și lăsând ușa larg deschisă în urma ei. Am trecut să vă văd și trebuie să plec imediat. Cum vă simțiți în prima zi de școală? Sper că nu sunteți triste. Nu uitați că anul acesta vă așteaptă un examen pe care trebuie să-l treceți cu brio, așa că aveți mult de muncit pentru a trece în cursul superior. De asemenea, sper că ați avut o vacanță frumoasă; de altfel, toate arătați foarte bine și sunteți bronzate. Abia aștept să citesc eseurile voastre în care să povestiți cum ați petrecut.

După ce directoarea ieși, domnișoara Brodie rămase privind lung ușa, apoi șterse de pe tablă operația aritmetică pe care întotdeauna o scria, preventiv, pentru astfel de vizite inopinate în orele de curs cărora le schimba destinația.

– Așa cum vă spuneam, Mussolini este autorul unor fapte mărețe, iar șomajul este mult redus față de anul trecut. Știți foarte bine că eu nu cred că trebuie să te adresezi copiilor altfel decât adulților, deoarece copiii au o capacitate de înțelegere mult mai mare decât se bănuiește. Așadar, cu sau fără examenul de sfârșit de an va trebui să beneficiați de experiența vizitei mele în Italia. La Roma am văzut Forum și Colosseumul, unde mureau gladiatorii și unde sclavii erau aruncați leilor. Un american mi se adresă, observând: " Pare o adevărată carieră de piatră." Vorbesc nazal americanii. Mary, ce înseamnă a vorbi nazal?

Mary nu știa.

– Ignorantă ca de obicei. Eunice?

– Pe nas.

– Răspunde, te rog, complet. Anul acesta va trebui să începeți să dați răspunsuri complete. Răspunsul corect este: A vorbi nazal înseamnă a vorbi pe nas. Așadar, acolo luptau gladiatorii. "Ave Caesar!" strigau ei. "Cei ce urmează să moară te salută!" – Îmbrăcată cu o rochie maro, cu brațul

ridicat și ochii strălucind ca tăișul unei săbii, domnișoara Brodie se-ntoarse cu fața spre fereastră, salutând încă o dată, ca și când Caesar s-ar fi aflat cu-adevărat acolo. Cine a deschis fereastra? întrebă ea, lăsând brațul jos și revenind parcă de undeva din istorie. Șase inci înseamnă o deschidere suficientă; mai mult de-atât, e o dovadă de vulgaritate. Lucrurile astea se fac instinctiv. Ei, conform orarului, urmează ora de istorie. Deschideți manualele și țineți-le proptite cu mâna, iar eu am să vă povestesc în continuare despre Italia. Am cunoscut un tânăr poet lângă o fântână. Iată o imagine a lui Dante când a cunoscut-o pe Beatrice pe Ponte Vecchio.

S-a îndrăgostit imediat de ea; a fost un moment sublim al unei iubiri sublime. Cine a pictat acest tablou? Rossetti, răspunse tot ea, căci nimeni nu știu.

– Cine a fost Rossetti, Jenny?

– Un pictor.

– Și un geniu, adăugă Sandy pentru a veni în ajutorul prietenei sale.

– Un prieten al lui ...?

– Al poetului Swinburne, răspunse o fetiță.

– Nu ați uitat! Anul viitor veți avea câte un profesor pentru fiecare materie, dar în acest ultim an cu mine, veți beneficia de rodul anilor mei de apogeu. Veți rămâne toată viața cu ceea ce vă învăț eu.

Chiar înainte de-a proclama oficial că se află în momentul de apogeu al vieții, domnișoara Brodie începuse să-și facă dușmani printre colegele de la ciclul primar. Profesorii de la ciclul superior se arătau indiferenți sau ușor amuzați, pentru că încă nu simțiseră impactul "grupului Brodie". Doar în școala primară, unde personalul era mai prost plătit și cu o calificare inferioară, mocnea indignarea. Ezistau totuși două excepții – doi profesori care o susțineau necondiționat în toate privințele: unul era domnul Gordon Lowther, profesorul de muzică al întregii școli, iar celălalt, domnul Teddy Lloyd, profesorul de desen care preda la cursul superior. De altfel, erau și singurii bărbați din corpul profesoral și amândoi puțin îndrăgostiți de domnișoara Brodie, ceea ce-i determina să se

comporte, chiar fără să-și dea seama, ca rivali. Până acum, însă nu-i atrăseseră atenția ca bărbați, ci doar ca susținători, fapt pentru care le era recunoscătoare. Fetele din grupul ei remarcaseră primele eforturi pe care fiecare din cei doi le făcea pentru a-i câștiga interesul.

Trecuse destul de mult timp până ce grupul Brodie ajunsese să-i distingă pe cei doi unul de celălalt, deși erau foarte diferiți. Teddy Lloyd, profesorul de desen, arăta cel mai bine și era și cel mai sofisticat. Se spunea că e jumătate velș, jumătate englez. Vorbea răgușit, ca și cum tot timpul ar fi avut bronșită. O șuviță aurie îi cădea mereu, rebelă, pe frunte. Dar cel mai minunat lucru în legătură cu el era că nu avea decât un braț, dreptul, astfel încât putea picta. Își pierduse brațul stâng în război.

Fetele nu avuseseră ocazia să-l privească de aproape decât o singură dată, și atunci într-o lumină slabă, pentru că trăsese jaluzelele pentru a putea arăta mai bine diapozitivele în cabinetul său. Domnișoara Brodie le adusese acolo, iar el le arăta imagini dintr-o expoziție de artă italiană deschisă la

Londra, urmând cu un indicator conturul desenat de pictor. Când își plimbă pentru a treia oară indicatorul pe șezutul modelului din pictură, foarte vizibil în spatele unei draperii transparente, fetele părură că nu se mai pot abține: cu cât își țineau buzele mai strânse, cu atât mai incontrolabil pufneau pe nas, până când domnul Lloyd începu să privească de jur– împrejur, ofensat și exasperat.

– Este evident, comentă domnișoara Brodie, că aceste fete nu provin din medii cultivate. Suntem invadați de filistini, domnule Lloyd.

Șocate de duritatea observației și vrând să demonstreze contrariul, fetele se străduiră să-și compună o figură serioasă, dar imediat ce indicatorul domnului Lloyd își reluă traseul de-a lungul părților intime ale personajelor lui Botticelli, Sandy izbucni într-un acces de ceea ce încerca să facă să pară tuse, iar celelalte își găsiră un refugiu aplecându-se ca și cum ar fi căutat ceva ce le căzuse sub scaune, pentru a putea râde neobservate.

– Nu mă așteptam, mai ales de la tine, Sandy.

Sandy o privi cu mirare ipocrită. De fapt, domnișoara Brodie luă imediat măsuri cu Mary Macgregor, care se afla chiar lângă ea. Fetița râdea doar pentru că râdeau toate celelalte, nu pentru că ar fi înțeles motivul; nici nu i-ar fi trecut vreodată prin minte că ar fi existat o cauză de amuzament, dar, antrenată de restul clasei, râdea cu gura până la urechi, de parcă ținea neapărat să afișeze nu numai lipsa educației, ci și gândurile cele mai nerușinate. Domnișoara Brodie o prinse brutal de braț și, ridicând-o în picioare, o conduse până la ușă și o împinse afară, apoi reveni liniștită de parcă ar fi rezolvat întreaga problemă.

De fapt, exact asta se și întâmplase, pentru că măsura radicală pe care o luase calmă brusc fetele.

De altfel, domnul Lloyd trecuse la descrierea unei Madone cu pruncul, subiect care oricum nu se mai preta la amuzamentul elevelor. Intrigată de tonul egal cu care profesorul continua imperturbabil expunerea, Sandy observă privirea acestuia îndreptată spre domnișoara Brodie, ca pentru a-i

cere aprobarea, dar și zâmbetul ei ca de zeiță, superior și plin de înțelegere.

Abia mult mai târziu, Monica Douglas, cea care avea să fie renumită pentru ușurința cu care făcea operații matematice și se înfuria, pretinsese că îl surprinsese pe domnul Lloyd sărutând-o pe domnișoara Brodie.

Se arătase extrem de sigură când povestise despre aceasta membrelor grupului, deși relatarea ei fusese întâmpinată cu oarecare scepticism.

– Când?

– Unde?

– În atelierul de pictură, după orele de curs, ieri.

– Și tu, ce făceai acolo? își asumă Sandy rolul de examinator al acelui interogatoriu încrucișat.

– M-am dus să iau un caiet nou de schițe.

– Bine, dar nu-l terminaseși încă pe cel vechi.

– Ba da.

– Și când ai făcut tu atâtea schițe ca să-l termini?

– Sâmbătă după-amiază, când voi jucați golf cu domnișoara Brodie.

– Așa este, confirmă Rose Stanley. Monica și-a consumat tot caietul: a făcut cinci ipostaze ale pădurii Tee din cinci unghiuri diferite.

– Și în ce parte a încăperii stăteau ei?

– În extremitatea îndepărtată. Sunt absolut sigură că el avea brațul în jurul ei și o săruta. Când am deschis ușa, au tresărit și s-au îndepărtat unul de celălalt.

– Care braț era în jurul ei?

– Dreptul, bineînțeles, doar nu-l are decât pe acela.

– Când i-ai văzut erai înăuntru sau în afara camerei? continuă Sandy, insistent, interogatoriul.

– Înăuntru, apoi afară. Îți spun sigur că i-am văzut.

– Și ce ți-au spus?

– Nu m-au văzut. M-am întors imediat și am fugit.

– Era un sărut lung, pasional?

– Da, răspunse Monica după ce privi câteva secunde în tavan ca și cum ar fi făcut un calcul mental.

– Cum de ți-ai dat seama, din moment ce-ai fugit imediat?

– A fost suficient cât am văzut; a fost o fracțiune de secundă dintr-un sărut lung, pasional. Se vedea după cum o îmbrățișase și ...

– Nu cred; pesemne ai visat, spuse Sandy, încercând astfel, incitată de noutatea veștii, să se asigure că e adevărată, eliminând orice dubiu.

Cu fața congestionată, Monica o prinse de braț și-o ciupi, apoi învârti cu putere geanta în care-și ținea cărțile, astfel încât făcu loc în jurul ei, forțând fetele să facă un pas înapoi.

– Începe să se enerveze, remarcă Eunice Gardiner.

– Nu cred ce spune, repetă Sandy, încercând cu disperare să vizualizeze scena din cabinetul de artă și s-o determine pe Monica să o descrie punând mai mult suflet.

– Eu cred interveni Rose. Domnul Lloyd e un artist și domnișoara Brodie are și ea spirit artistic.

– N-au văzut când s-a deschis ușa? întrebă Jenny.

– S-au despărțit speriați, când am deschis ușa.

– De unde știi că nu te-au văzut? continuă Sandy.

– Am dispărut înainte ca ei să se întoarcă. Stăteau în capătul celălalt al camerei, lângă paravanul folosit ca fundal pentru naturi moarte.

În spiritul celor spuse, Monica merse la ușa clasei și demonstră ieșirea ei rapidă, dar reconstituirea se dovedi a nu fi suficient de satisfăcătoare pentru Sandy care simți nevoia să o reia ea însăși: ieși din clasă, deschise din nou ușa, privi cu ochi uimiți și răsuflarea tăiată, după care se retrase ca o săgeată. Abia atunci mulțumită, Sandy repetă scena, spre încântarea colegelor ei. Era la a patra reluare când domnișoara Brodie apăru, total surprinsă, în spatele ei.

– Ce faci, Sandy?

– Mă joc ... răspunse aceasta, privind atent, cu ochii ei mici, pe această nouă domnișoară Brodie.

***

Chestiunea posibilității ca domnișoara Brodie să fie sărutată și, la rândul ei, să sărute, preocupă mințile grupului până la Crăciun. Idila din timpul războiului, care le fusese prezentată până atunci, le adusese un personaj imaterial, acea domnișoară Brodie aparținând perioadei dinaintea nașterii lor, pe când dezvăluirile Monicăi Douglas aveau ca protagonistă o persoană cât se poate de reală. Fetele hotărâră să păstreze secretul, ca nu cumva difuzarea lui să-i aducă Monicăi necazuri.

Cert este că și domnișoara Brodie era schimbată. Nu era vorba numai de faptul că Sandy și Jenny încercau s-o reconceapă sub numele Jean, dar începuse să se îmbrace altfel, mai modern, și să poarte un colier din chihlimbar veritabil. Această schimbare apărea și mai evidentă la o comparație cu celelalte profesoare: dacă le priveai pe acestea și apoi pe domnișoara Brodie, aceasta din urmă devenea brusc foarte ușor de imaginat abandonându-se unui sărut pasional.

Jenny și Sandy se întrebau cât de departe merseseră atunci domnul Lloyd și domnișoara

Brodie și, în speranța de a afla răspunsul, își făcuseră un obicei în a urmări linia pântecului acesteia – uneori atât de plat, încât amândouă cădeau de acord că totul fusese o scornire a colegei lor.

Chiar dacă Sandy depistase, cu finețea de percepție a celor unsprezece ani ai săi, o notă de dispreț în atitudinea celorlalte profesoare, domnișoara Brodie le trata cu obișnuitul ei aer de superioritate. Trecea pe coridoarele școlii cu capul ridicat semeț și nici nu mai mergea în cancelarie când clasa ei avea ore de specialitate, preferând să asiste la desfășurarea lor.

Printre obiectele de specialitate era și lucrul manual, iar cele două profesoare – domnișoara Ellen și domnișoara Alison Kerr, a căror soră mai mare murise lăsând un gol imens – explicau atât de alambicat și de prost, încât preferau să coasă ele însele, în locul oricărei îndrumări. Cele două erau oarecum separate de restul profesoarelor, dar nu s-ar fi gândit în nici un caz s-o critice pe domnișoara Brodie. Așadar, orele de cusut erau o relaxare pentru toată lumea și aceasta profita de ele pentru a

le citi fetelor romane, timp în care ele își înțepau cât puteau de mult degetele pentru ca picăturile de sânge să dea pânzei aspectul unei picturi interesante.

Cu totul diferite erau însă lecțiile de muzică. La câteva săptămâni după dezvăluirile făcute de Monica în legătură cu scena surprinsă în cabinetul de pictură, deveni din ce în ce mai evident că domnișoara Brodie era neobișnuit de agitată înainte, în timpul și după orele de muzică.

– Ești sigură că domnul Lloyd a sărutat-o, nu domnul Lowther? o întrebă Sandy pe Monica.

– A fost domnul Lloyd și s-a întâmplat în cabinetul de pictură. Ce era să facă acolo domnul Lowther?

– Seamănă atât de mult unul cu celălalt ...

– Am văzut foarte bine. Îmi pare rău că ți-am spus. Numai Rose mă crede.

Într-adevăr, Rose Stanley o credea, dar asta numai pentru că-i era indiferent. Din tot grupul lor, ea era cel mai puțin interesată de legăturile amoroase ale domnișoarei Brodie, ca și de ale oricui

altcuiva. Mai târziu, când avea să devină recunoscută pentru cât de minunat făcea dragoste, această calitate se datora tocmai lipsei ei de curiozitate față de orice relație fizică – tot ce făcea era instinctiv.

– Chiar l-am văzut pe Teddy Lloyd sărutând-o pe domnișoara Brodie, atunci, în cabinetul de pictură, spuse Monica din nou, când o vizită pe Sandy la mânăstire, spre sfârșitul anilor cincizeci.

– Știu, încuviință Sandy.

Știuse chiar înainte ca domnișoara Brodie să-i fi spus aceasta într-o zi, după ce războiul se sfârșise, în timp ce stăteau la Hotelul Braid Hills și mâncau sandvișuri și beau ceai. Domnișoara Brodie fusese trădată, iar rezultatul era pensionarea ei înainte de vreme.

– Nu mai sunt la momentul de apogeu, spuse ea cu un tremur.

– A fost o perioadă frumoasă.

– Teddy Lloyd era foarte îndrăgostit de mine, după cum știi. De altfel și eu de el. A fost o dragoste mare. Într-o zi în cabinetul de pictură, m-a sărutat. N-am devenit niciodată amanți, nici măcar după ce

ai plecat din Edinburgh, când tentația era maximă. Dar am renunțat la el; era căsătorit. Am renunțat la marea dragoste a celor mai frumoși ani ai mei. Aveam foarte multe lucruri în comun, mai ales firea artistică.

Scontase pe faptul că va fi în floarea vârstei până la șaizeci de ani. Dar anul acela, imediat după război, avea să fie ultimul al domnișoarei Brodie – al cincizeci și șaselea. Părea mai în vârstă decât era. Fusese ultimul ei an pe lumea aceasta și, într-un alt sens, și al lui Sandy.

– Toamna târziu în acel an, o mie nouă sute treizeci și unu, continuă domnișoara Brodie. Mă asculți, Sandy?

În acea toamnă târzie a anului o mie nouă sute treizeci și unu, domnișoara Brodie lipsise două săptămâni de la școală. Fetelor li se spusese că era bolnavă și că mersese la țară la o prietenă unde urma să rămână până se simțea mai bine. Între timp, elevele fuseseră repartizate la alte clase. Grupul Brodie reușise să rămână împreună și fusese dat în grija unei anume domnișoare Gaunt, o femeie

uscățivă cu un cap mare osos și îmbrăcată foarte demodat, care pretindea fetelor, spre indignarea lor, să învețe conștiincios și să păstreze o liniște desăvârșită. Rezultatul primei săptămâni: o mulțime de note proaste. Fetele erau atât de uluite de tratamentul ce li se aplica, încât nici nu observară lipsa orei de muzică, miercuri.

Joi fuseseră cunduse în sala de lucru manual și cele două profesoare, ele însele intimidate de prezența domnișoarei Gaunt, începură imediat să le învețe să coasă la mașină. De data aceasta, însă, atmosfera era atât de tensionată, încât nici măcar mișcarea ritmică pe verticală a suveicii nu le mai amuza, ca de obicei, pe Sandy și pe Jenny, cu conotațiile ei sexuale. De fapt, simpla prezență a domnișoarei Gaunt era suficientă pentru a șterge definitiv orice urmă, oricât de vagă, de astfel de interpretări.

Sandy se gândea la "Jane Eyre", romanul din care domnișoara Brodie le citea, făcând orele de lucru manual mult mai plăcute și era în plină conversație cu personajul masculin principal, domnul

Rochester, când cuvintele domnișoarei Gaunt îi atraseră atenția:

– Domnul Lowther lipsește săptămâna aceasta.

– Da, așa am auzit și eu, confirmă una din profesoarele de lucru manual.

– Se pare că nici săptămâna cealaltă nu va veni.

– E bolnav?

– Așa am înțeles.

– Și domnișoara Brodie e bolnavă.

– Și ea va lipsi încă o săptămână.

– Dar ce s-a întâmplat?

– N-aș putea spune, dar nu e exclus să aibă aceeași suferință ca și domnul Lowther, completă domnișoara Gaunt privindu-le cu subînțeles pe cele două profesoare surori.

– Poate că domnișoara Brodie are o relație sentimentală cu domnul Lowther, șopti Sandy către Jenny, mai mult ca să încerce să dea o notă picantă acelei atmosfere fade.

– Bine, dar domnul Lloyd a sărutat-o, iar ea n-ar fi acceptat dacă n-ar fi fost îndrăgostită de el.

– Poate că totuși s-a hotărât pentru domnul Lowther – nu e căsătorit.

– Sunt amândoi în pat, începu Jenny un joc al fanteziei. Acum el stinge lumina; li se ating degetele de la picioare. Apoi, domnișoara Brodie... domnișoara Brodie ...

Cuvintele fură acoperite de un val de râsete.

– Domnișoara Brodie cască, restabili Jenny decența, acum când era din ce în ce mai convinsă că totul era adevărat.

– Ba nu, domnișoara Brodie spune "Dragul meu..."

– Taci, vine Eunice.

Eunice Gardiner se apropie de masa la care erau Sandy și Jenny, luă foarfecele și plecă. În ultima vreme devenise foarte religioasă și nu se putea vorbi despre astfel de lucruri în prezența ei. Faza aceasta prin care trecea nu dură mult, dar atât cât dură, Eunice nu mai prezenta încredere pentru colegele ei care nu-i mai împărtășeau nici un secret.

– Domnul Lowther are picioarele mai scurte decât domnișoara Brodie, așa că presupun că ea și le

încolăcește în jurul alor lui, reluă Jenny fantezia cu nuanță erotică.

– Știi unde locuiește domnul Lowther?

– La Cramond. Are o casă mare, cu menajeră.

***

În anul acela după război, când Sandy stătea pe terasa Hotelului Braid Hills, cu privirea pierdută în depărtare, alături de domnișoara Brodie, aceasta își continuă povestea:

– Am renunțat la Teddy Lloyd. Dar, pentru a mă vindeca sufletește, am hotărât să mă arunc într-o nouă relație amoroasă. Eram obsedată de dragostea pentru Teddy – dragostea celor mai frumoși ani ai mei. Gordon Lowther era necăsătorit și, prin urmare, mai potrivit. Asta e adevărat și altceva nici nu mai e de comentat. Asculți, Sandy?

– Da, ascult.

– Parcă te-ai gândi la altceva. Ei, cum spuneam, asta e tot ce se poate spune referitor la acest subiect.

Sandy chiar se gândea la altceva – nu asta era toată povestea.

– Desigur, exista o bănuială în legătură cu relația noastră. Poate că voi, fetelor, știați. Tu, Sandy, aveai o idee vagă ... dar nimeni nu putea dovedi ce era între mine și Gordon Lowther – nu s-a dovedit niciodată. Nu asta a dus la trădarea mea. Aș vrea să știu cine m-a trădat. Este incredibil să fi fost una dintre fetele mele. Uneori mă întreb dacă nu a fost biata Mary; poate ar fi trebuit să fiu mai bună cu ea. Ce sfârșit tragic a avut, biata fată, în acel incendiu ... Totuși, nu înțeleg cum m-ar fi putut trăda.

– După ce a plecat, nu a mai avut nici o legătură cu școala.

– Oare Rose m-a trădat?

Tonul tânguitor cu care repeta "m-a trădat" o plictisea și o îndurera în același timp pe Sandy.

"Au trecut șapte ani", se gândi ea, "de când am trădat-o pe această femeie obositoare și exasperantă. Și ce-nțelege ea prin "trădare"? Sandy privea spre

dealuri, ca și cum acolo ar fi căutat-o pe domnișoara Brodie cum era la început – de netrădat, complet indiferentă la orice critici.

Capitolul 4

După absența de două săptămâni, domnișoara Brodie revenise la școală, spunând elevelor ei că își luase o pauză binemeritată. Ora de muzică a domnului Lowther decursese în mod obișnuit, atât doar că acesta, timid, cu picioare scurte și păr auriu, o privea din când în când cu ochi strălucitori, în timp ce ea realiza acompaniamentul la pian. Sandy era acum convinsă că profesorul de muzică era îndrăgostit de domnișoara Brodie, iar aceasta era îndrăgostită de profesorul de desen.

Era imposibil de imaginat scena dintre domnișoara Brodie și domnul Lowther în pat; de fapt, era imposibil de imaginat orice scenă în care aceasta să fie implicată intim și totuși, nu se putea să nu bănuiești că astfel de lucruri se petrec cu adevărat.

În semestrul de primăvară, directoarea, domnișoara Mackay, invită elevele la ceai în biroul său – mai întâi în grupuri mici, apoi una câte una. Era un procedeu de rutină prin care se interesa, de fapt, de intențiile lor în legătură cu profilul pe care doreau să-l urmeze în ciclul superior: modern sau clasic.

Domnișoara Brodie le dăduse deja o sugestie:

"Nu am nimic împotriva profilului modern. Clasic și modern, se poate spune că sunt echivalente și fiecare își are funcționalitatea în viață. Sunteți libere să alegeți. Nu oricine e capabil de o educație clasică. Repet: sunteți libere să alegeți."

Fetele nu mai aveau nici o îndoială în ceea ce privește disprețul ei față de profilul modern.

Din grupul ei, doar Eunice Gardiner se înscrisese la profilul modern, și asta pentru că părinții ei doreau ca ea să urmeze un curs de gospodărie și ea însăși dorea să facă suplimentar sport, o opțiune pe care numai acest profil o oferea. Eunice se pregătea pentru Confirmare și devenise mult prea pioasă pentru gustul domnișoarei Brodie.

Refuza să mai sară în sala de gimnastică și să facă giumbușlucuri, dar era suspect de interesată de competițiile sportive internaționale; de asemenea, refuzase să încerce rujul de buze al mătușii lui Rose și invitația domnișoarei Brodie la Teatrul Empire, pentru prima și ultima lor ocazie de-a asista la spectacolul de balet al celebrei Anna Pavlova, sub pretextul unei obligații "sociale".

– Cum adică "sociale"? întrebă domnișoara Brodie, care nu ezita niciodată să le pună într-o situație dificilă atunci când încercau să se exprime cât mai vag posibil tocmai pentru a ascunde ceva.

– O întrunire în cadrul bisericii.

– Da, da, sigur, du-te și asistă, iar noi vom asista la spectacolul marei Anna Pavlova; când ea apare pe

scenă, toate celelalte balerine arată ca niște elefanți, iar scena morții lebedei interpretată de ea reprezintă un moment de neuitat în eternitate.

Tot trimestrul, domnișoara Brodie se strădui s-o convingă pe Eunice să devină măcar misionară, sau să facă o muncă de pionierat într-o zonă a globului confruntată cu probleme mari sau cu un factor de risc ridicat, pentru că nu putea tolera ca, fie chiar numai una din elevele ei să nu se dedice unei anumite cauze. În același timp, dedică tot timpul evocării personalității Annei Pavlova: tabieturilor ei, acceselor de furie determinate de firea ei temperamentală, intoleranța față de tot ce înseamna imperfecțiune.

– Țipă la ceilalți, ceea ce este permis unui mare artist, vorbește engleza cursiv cu un accent fermecător, iar când merge acasă, meditează asupra lebedelor – are câteva pe care le ține pe un lac din apropiere.

– "Sandy, spuse Anna Pavlova, în conversația care urmă, în mod inevitabil, în imaginația acesteia, ești singura balerină cu adevărat talentată, după mine!

Interpretarea pe care o dai morții lebedei este perfectă, extrem de sensibilă."

"Știu, răspunse Sandy, relaxându-se." Această variantă i se păruse mult mai potrivită decât "Mă străduiesc cât pot."

Pavlova încuviință din cap cu înțelepciune și privirea ei avea ceva din tragismul exilului și-al artei.

"Orice artist este conștient. Nu am fost niciodată înțeleasă – niciodată", adăugă ea cu o voce disperată, la limita unei izbucniri.

"Categoric eu vă înțeleg", o asigură Sandy, scoțându-și, cu un gest indiferent pantofii de balet, pe care unul dintre figuranți îi ridică plin de respect.

"E adevărat, exclamă Pavlova, strângându-i mâna. Asta, pentru că și tu ești o adevărată artistă și vei duce mai departe făclia aprinsă de mine."

– Pavlova își contemplă lebedele, explică în continuare domnișoara Brodie, pentru a-și perfecționa mișcările; le studiază. Asta înseamnă să fii cu adevărat dedicat. Trebuie să deveniți, toate, femei dedicate unui ideal, așa cum eu m-am dedicat vouă.

Cu câteva săptămâni înainte de a muri, când află de la Monica Douglas că Sandy se călugărise, începu să aibă o vagă îndoială.

– Ce păcat că s-a irosit astfel! Nu la aceasta mă referam când vă spuneam să vă dedicați viața unui ideal. Crezi că a făcut-o ca să mă supere? Încep să mă întreb dacă nu cumva ea m-a trădat.

Directoarea le invită la ceai pe Sandy, Jenny și Mary chiar înainte de vacanța de Paște, punându-le obișnuitele întrebări în legătură cu opțiunile lor de studiu în cursul superior. Mary Macgregor era exclusă din start de la profilul clasic din cauza notelor insuficient de mari. Păru îngrozitor de mâhnită la aflarea veștii.

– Dar de ce dorești atât de mult să urmezi secția clasică, Mary? Nu ești făcută pentru asta. Părinții tăi nu-și dau seama?

– Domnișoara Brodie preferă partea clasică.

– Nu are nici o legătură cu domnișoara Brodie. Este vorba de notele tale, de preferința ta și a părinților tăi. În cazul tău, notele tale nu se ridică la standardul cerut.

Când Jenny și Sandy optară tot pentru clasic, la început comentă sarcastic:

– Pentru că domnișoara Brodie preferă astfel, presupun. La ce vă vor folosi greaca și latina când vă veți căsători sau vă veți lua un serviciu? Germana ar fi mult mai utilă.

Dar, cum fetele se arătară ferme în alegerea făcută, domnișoara Mackay își schimbă tactica, încercând să le câștige de partea ei lăudând-o pe domnișoara Brodie.

– Nu știu ce ne-am face fără ea. Întotdeauna elevele ei se remarcă față de celelalte, iar în ultimii doi ani, aș putea spune că diferența este foarte mare.

Apoi, încercă să obțină cât mai multe informații de la ele: le ducea domnișoara Brodie la teatru, la galerii de artă, la plimbare, le invita la ceai acasă la ea ?

– Ce drăguț din partea ei! Și ... vă plătește biletele la teatru?

– Câteodată, răspunse Mary.

– Nu de fiecare dată pentru toate, spuse Jenny.

– Mergem sus la galerie, adăugă Sandy.

– Extrem de amabil din partea domnișoarei Brodie. Sper că apreciați gestul ei.

– Oh, da, răspunseră toate trei la unison, îngrijorate ca nu cumva discuția să conducă spre cea mai minoră critică la adresa stilului Brodie – o nuanță ce nu trecu neobservată de directoare.

– Splendid. Mergeți împreună și la concerte? Domnișoarei Brodie îi place foarte mult muzica, după câte știu.

– Da, spuse Mary, privind spre prietenele ei în căutare de susținere.

– Trimestrul trecut am mers la operă să vedem "La Traviata", adăugă Jenny.

– Îi place muzica, așadar? întrebă din nou directoarea, adresându-se lui Sandy și Jenny.

– Am asistat la spectacolul Annei Pavlova, răspunse Sandy.

– Domnișoara Brodie are o înclinare spre muzică?

– Cred că e interesată de artă în general, spuse Sandy.

– Dar muzica este o formă de artă.

– Cred că mai mult de pictură.

– Da, asta explică multe ... Luați lecții de pian?

– Da, răspunseră toate.

– De la cine? De la domnul Lowther?

Orele cu domnul Lowther erau în afara sferei programului și întâmplător, cele trei fete aveau alți profesori cu care făceau lecții de pian în particular. Dar acum, la menționarea numelui domnului Lowther, deveni clar chiar și pentru Mary, cea nu prea ageră la minte, la ce făcea aluzie domnișoara Mackay.

– Înțeleg că în orele de muzică domnișoara Brodie vă acompaniază la pian. Ce te face să crezi, Sandy, ca preferă pictura muzicii?

– Așa ne-a spus chiar dumneaei: "Muzica este pentru mine un domeniu de interes, dar pasiunea mea e pictura."

– Și care sunt domeniile culturale care prezintă interes pentru voi? Desigur, sunteți încă mici pentru a avea pasiuni.

– Povestirile, răspunse Mary.

– Vă spune povești domnișoara Brodie? Despre ce?

– Despre fapte din istorie, răspunseră deodată Jenny și Sandy, pentru că se așteptau de mult timp la o asemenea întrebare.

Directoarea le privi cu atenție, dându-și seama că răspunsul era pregătit cu grijă dinainte. Renunță de a le mai întreba ceva și încheie acea întrevedere cu un mic discurs:

– Aveți mare noroc că o aveți ca profesoară pe domnișoara Brodie! Aș fi dorit totuși ca lucrările voastre la matematică să fi fost mai bune. Întotdeauna elevele sale mă impresionează într-un fel sau altul. Va trebui să munciți mult la materiile mai anoste pentru a obține rezultate satisfăcătoare la examene. Domnișoara Brodie vă pregătește excelent pentru cursul superior.Cultura nu poate compensa, însă, lipsa altor cunoștințe. Mă bucur să văd că-i sunteți devotate. Este vorba de o loialitate față de școală, nu față de o anumită persoană.

Domnișoarei Brodie nu i se relatase chiar toată conversația.

– I-am spus domnișoarei Mackay cât de mult vă place pictura, spuse Sandy.

– Într-adevăr, dar "îmi place" nu e destul de potrivit; pictura e pasiunea mea.

– Chiar așa i-am spus.

Privirea domnișoarei Brodie exprima ceea ce , de altfel, îi spusese cu voce tare de atâtea ori: "Exagerezi, Sandy, și într-o bună zi, n-am să te mai suport."

– Comparativ cu muzica, adăugă Sandy, clipind din ochișorii ei ca de purcel.

***

Spre sfârșitul vacanței de Paște, un mic incident marcă acel an în care fetele începură să conștientizeze existența unor relații intime între oameni. În timp ce Jenny se plimba singură, o acostă un exhibiționist.

– Hei, vino să vezi ceva!

– Ce? întrebă Jenny apropiindu-se, crezând că individul găsise un cuib căzut la pământ sau vreo plantă neobișnuită.

În curând, își dădu seama despre ce era vorba și reuși să scape nevătămată și neurmărită, doar gâfâind din cauza fugii și speriată. Familia, îngrozită, raportă imediat cazul și mai târziu veni o polițistă care o chestionă pe Jenny.

Sub semnul acestui incident, restul vacanței trecu pe nesimțite, iar ecourile se prelungiră pe parcursul întregului trimestru următor. Pentru Sandy, avu o repercusiune negativă, pentru că, dacă fusese pe punctul de-a obține permisiunea să se plimbe singură în locurile destul de izolate unde avusese loc întâlnirea lui Jenny, acum așa ceva era exclus. Întâmplarea în sine fusese redusă la două puncte de interes: exhibiționismul și ceea ce oferise el vederii și, în al doilea rând, polițista. Primul subiect fusese repede epuizat:

– O creatură oribilă, spuse Jenny.

– O bestie înfiorătoare, adăugă Sandy.

Polițista, însă, era un subiect inepuizabil. Deși Sandy nu o văzuse – de fapt, nu văzuse nici o polițistă vreodată, această meserie fiind o noutate la momentul respectiv – își părăsi toți eroii de ficțiune pentru a o plasa pe ea în centrul fanteziilor sale, menținând astfel viu entuziasmul lui Jenny.

– Cum arăta? Purta cască?

– Nu, doar o șapcă de sub care i se vedea părul scurt, blond, cârlionțat. Purta o uniformă albastru – închis.

– Și ce i-ai spus? întrebă Sandy pentru a patra oară.

Și tot pentru a patra oară Jenny repetă relatarea:

"Bărbatul se plimba de-a lungul malului, printre copaci, ținând ceva în mână. Când m-a văzut, a râs și a spus "Vino să vezi ceva!" "Ce?" am întrebat eu și, apropiindu-se, am văzut ... dar nu puteam să-i apun polițistei ce-am văzut, nu-i așa? Atunci ea a spus "Ai văzut ceva urât?" I-am răspuns că da, apoi m-a întrebat cum arăta bărbatul și ...

Povestea continua la fel. Sandy vroia noi detalii despre polițistă, căuta indicii. Îi displăcea profund

că, potrivit relatării lui Jenny, care se vroia foarte exactă, aceasta pronunța unele cuvinte ca o persoană necultivată și că nu i se știa nici numele, nici gradul, pentru că Jenny nu-și putea aminti cum i se adresaseră ceilalți. Așadar, personajul pe care-l creă avea să se numească sergent Anne Gray și avea să folosească expresiile pe care Sandy le citise în ziarele la care avea acces liber. Ei înșeși își rezervase rolul de mână dreaptă a polițistei.

"Mai este ceva, se adresă Sandy polițistei. Trebuie să aflăm mai mult despre cazul Brodie și dacă se află într-o situație delicată în urma legăturii cu Gordon Lowther, profesor de muzică la Școala de Fete Marcia Blaine."

"Între ei s-a petrecut fără îndoială o relație intimă, spuse sergent Anna. Nu trebuie decât să găsim câteva documente incriminatorii.

"Lăsați aceasta pe seama mea", se oferi Sandy, care tocmai atunci se ocupa, împreună cu Jenny, de compunerea scrisorilor de dragoste dintre domnișoara Brodie și profesorul de muzică.

Sergent Anne strânse mâna lui Sandy, recunoscătoare, apoi se priviră în ochi, pline de înțelegere.

După vacanță, mama lui Jenny hotărî că e mai bine să se păstreze discreție totală asupra incidentului, așa că Jenny și Sandy păstrară secretul. Totuși părea firesc ca domnișoara Brodie să fie făcută părtașă la secretul lor.

Ceva, însă, o făcu pe Sandy să-i propună lui Jenny:

– Nu-i spune domnișoarei Brodie.

– De ce?

Sandy încercă să găsească un motiv. Era ceva legat de incertitudinea asupra relației dintre aceasta și domnul Lowther. Le spusese cum începuse trimestrul:"Am petrecut Paștele în micul sat roman Cramond". Acolo locuia domnul Lowther într-o casă mare, doar cu menajera.

Era, de asemenea, ceva legat de ceea ce se întâmplase în cursul acelei dimineți, când domnișoara Brodie o trimise pe Monica Douglas să aducă din cabinetul de pictură caiete de desen și

cărbune. Apoi se răzgândi și o trimise pe Rose Stanley. Aceasta veni imediat, urmată de Teddy Lloyd, amândoi încărcați cu teancuri de caiete și cutii cu cărbune.

Domnul Lloyd o întrebă pe domnișoara Brodie dacă petrecuse bine în vacanță.

– Da, am explorat satul Cramond; picturile acestea mici din apropiere nu ar trebui neglijate.

– N-aș fi crezut că e mare lucru de explorat la Cramond.

– Are mult farmec. Tu ai fost plecat undeva?

– Nu; am pictat; portrete de familie.

După ce Rose termină de aranjat caietele în dulap, domnișoara Brodie îi cuprinse umerii cu brațul, apoi mulțumi domnului Lloyd pentru ajutor.

Atunci, Jenny șopti:

– Rose s-a schimbat în această vacanță, nu-i așa?

Era adevărat: avea părul mai scurt și foarte lucios, obrajii mai palizi și mai trași și își ținea ochii întredeschiși languros, ca și cum ar fi pozat pentru vreo ocazie specială.

– Poate că la ea chiar s-a petrecut marea schimbare, sugeră Sandy, referindu-se la modificarea ce le anunța pubertatea.

Mai târziu în decursul zilei, după orele de curs, Jenny insistă iar:

– Mai bine i-aș povesti domnișoarei Brodie despre incidentul cu acel bărbat.

– Nu-i spune.

– De ce nu?

Sandy tot nu reuși să găndească un motiv, cu excepția relației ciudate pe care o intuia între domnișoara Brodie și domnul Lloyd și ... chiar și Rose; căuta refugiu într-un pretext:

– Polițista ți-a spus să încerci să uiți ce s-a întâmplat și poate că domnișoara Brodie ți-ar reînvia aceste amintiri.

– Cred că ai dreptate.

Așadar, uitară de bărbatul dintre copaci, dar se concentrară din ce în ce mai mult asupra polițistei.

***

În timpul ultimelor zile de profesorat, domnișoara Brodie fusese adorabilă; nu mai făcea recomandări, dar nici observații. Toată primăvara monopolizase, împreună cu elevele ei, băncile de sub ulm, de unde se putea vedea bulevardul mărginit de copaci în floare. Acolo, vechea ei poveste de dragoste căpătă noi dimensiuni: astfel, rezulta că în timpul unei permisii, logodnicul ei o luase de multe ori într-o barcă de pescuit și petrecuseră clipele cele mai minunate într-un mic port la mare.

– Câteodată Hugh cânta – avea o voce superbă de tenor. Alte dăți rămânea tăcut, își instala șevaletul și-ncepea să picteze. Era foarte talentat și la muzică și la pictură, dar cred totuși că era în primul rând pictor.

Era pentru prima dată când fetele aflau despre înclinațiile artistice ale lui Hugh. Sandy se gândi îndelung și în cele din urmă după, ce se consultă cu Jenny, ajunseră amândouă la concluzia că vechea idilă era adaptată celei noi.

În consecință, ascultară cu și mai mare atenție.

Sandy, cel puțin, era fascinată de această metodă de adaptare a faptelor la tipare vechi, dar în același timp sfâșiată între admirația pentru tehnica folosită și dorința imperioasă de a dovedi vinovăția domnișoarei Brodie din punct de vedere al conduitei.

"Cum e cu acele documente incriminatorii?" întrebă sergentul Anna Grey, jovial dar insistent și, în orice caz, extrem de incitant.

Pe la jumătatea trimestrului, Sandy și Jenny terminaseră deja de compus scrisorile de dragoste dintre domnișoara Brodie și profesorul de muzică. Pentru că acel caiet trezea suspiciuni acasă, fetele își terminaseră lucrarea într-un sat vecin, la intrarea unei peșteri. Prezentarea domnișoarei Brodie într-o lumină atât favorabilă, cât și nefavorabilă, fusese o chestiune delicată.

Trebuia să fie cât se poate de clar că avusese loc o relație intimă între cei doi îndrăgostiți, dar nu pe un pat banal, obișnuit, ci pe un covor de ferigă, sub cerul brăzdat de fulgerele care anunțau o furtună. Acolo, mic, timid și zâmbitor, cu trupul lung sprijinit

pe niște picioare prea scurte, o găsi Gordon Lowther, iar ea i se dărui.

– Deși s-ar fi dăruit mult mai bucuroasă altuia, adăugă Jenny.

Ultima scrisoare către el, terminată la mijlocul trimestrului, suna așa:

"Minunatul meu Gordon,

Scrisoarea ta m-a mișcat profund, așa cum probabil îți imaginezi. Dar, din păcate, trebuie să refuz propunerea de a deveni doamna Lowther. Și aceasta, din două motive. Sunt dedicată muncii și elevelor mele, tot așa cum doamna Pavlova și-a dedicat viața artei sale și apoi, există cineva în viața mea pentru care dragostea pe deplin împărtășită depășește limitele spațiului și timpului. Este vorba despre Teddy Lloyd! Nu am avut niciodată legături intime, pentru că e căsătorit. Dar, într-o zi, când ne-am contopit unul în brațele celuilalt în cabinetul de pictură, am știut imediat adevărul. Cu toate acestea, am fost mândră să mă dăruiesc ție, când am făcut dragoste, acolo în parc, pe covorul de ferigi, în plină furtună.

Dacă mă voi afla într-o situație delicată, voi da copilul în grija unui păstor și soției sale, apoi vom putea discuta liniștiți, continuând legătura noastră platonic. Îmi pot permite repetarea acestei abateri de la linia moralei, deoarece mă aflu în floarea vârstei. De asemenea, putem merge ori de câte ori vrem să ne plimbăm cu barca pe mare.

Vreau să te informez, totodată că menajera ta mă îngrijorează cu ignoranța sa. Te rog, atrage-i atenția să nu-mi mai spună "Știți drumul sus, la etaj," când vin la tine acasă, la Cramond. Ar putea să mă conducă ea – genunchii nu îi sunt chiar atât de înțepeniți precum pretinde.

Îmi place să te aud cântând.

Totuși, chiar dacă mâine aș primi o cerere în căsătorie de la un rege, l-aș refuza.

În încheiere, dă-mi voie să te felicit atât ca amant, cât și ca muzician.

Cu drag,

Jean Brodie."

Când terminară de scris această scrisoare, fetele citiră întreaga corespondență. Nu se hotărau dacă să

dea drumul acestui document incriminatoriu pe mare, sau să-l îngroape. În cele din urmă, Sandy găsi o groapă ascunsă pe jumătate de niște pietre, în spatele peșterii și introduseră acolo caietul pe care nu-l mai văzură niciodată, după care se întoarseră acasă cu mințile pline de planuri și inimile debordând de bucurie.

Capitolul 5

– Am aici, în acest borcan, suficient praf de pușcă pentru a arunca în aer școala, spuse domnișoara Lockhart pe un ton liniștit.

Îmbrăcată în halat alb, stătea în picioare la catedră, ținând cu ambele mâini un borcan plin pe trei sferturi cu o pulbere de un cenușiu– închis. Reacția fetelor – o exclamație de mirare înăbușită, amestecată cu admirație și curiozitate – era exact cea scontată pentru prima lecție de chimie, când, de altfel, doar pezenta ceea ce era mai impresionant în laborator:

– Acestea sunt arzătoare bunsen, aceasta o eprubetă, o pipetă, o retortă, un creuzet ...

Aproape că era cea mai drăguță profesoară de la ciclul superior. De fapt, era greu de ales, pentru că toate erau grozave. Era cu totul altă viață, aproape o cu totul altă școală, în care profesoarele nu păreau interesate decât de obiectul lor de studiu. Fetele erau încântate de programa școlară, de faptul că trebuia să se mute dintr-un laborator în altul, de lucrurile noi, uimitoare, pe care le învățau în fiecare zi, indiferent dacă era vorba de geometrie sau de limba greacă.

În primii trei ani, profilul clasic se deosebea de cel modern doar prin studiul limbilor străine: greaca și latina pe de-o parte, germana și spaniola pe de alta.

Cele mai multe surprize continua să le ofere tot chimia: orele de curs se numeau "experiențe", ceea ce dădea impresia că nici măcar domnișoara Lockhart nu știa ce avea să se întâmple. Încă din primele ore, se făcu o experiență cu magneziu și arzătoarele bunsen; imediat, din eprubete izbucniră

flăcări mari albe care o speriară atât de mult pe Mary Macgregor, încât începu să alerge printre rândurile de bănci, până când profesoara, exasperată de prostia ei, reuși s-o calmeze.

Inițial, Mary nu avea medii suficient de mari pentru profilul clasic, dar apoi directoarea o admise, sperând ca, în schimbul acestui favor, să obțină diverse informații despre domnișoara Brodie. Se părea că-i subestimase prostia, căci Mary nu-și dădu seama pentru nimic în lume ce se aștepta de la ea.

– Acum, când sunteți în ciclul superior, nu vă veți întâlni cu domnișoara Brodie așa de des ...

– Înțeleg, răspunse Mary, luând drept ordin ceea ce se voise o încercare de a i se împărtăși planuri secrete.

Dar nici domnișoara Mackay nu se dădu bătută: de la bun început avu grijă să disperseze grupul Brodie, repartizând fetele în clase diferite, astfel încât să fie nevoite să intre în competiție una cu alta, repetându-li-se continuu cât de important era spiritul de echipă. Desigur, nu trebuia ca prietenia

lor să sufere, în particular, dar, în toate evenimentele școlare – concursuri, meniuri – prima solidaritatea echipei.

Din fericire însă, grupul Brodie fusese instruit din plin în legătură cu acest subiect.

– Lozinci de tipul acesteia – "spiritul de echipă" – se folosesc întotdeauna pentru a anihila individualitatea puternică, dragostea, loialitatea unei persoane față de alta. Această idee vine în contradicție cu marile fapte făcute din dăruire totală, multe dintre ele de către femei dedicate unui ideal și răsfrângându-se în general asupra oamenilor, fără a interesa din ce echipe fac aceștia parte – le repetase de multe ori domnișoara Brodie, poate intenționat, anticipând planul directoarei, sau poate doar intuitiv.

Cert este că pledoaria ei avusese câștig de cauză și fetele nu participau decât când erau absolut obligate, la competiții care le-ar fi adus una împotriva alteia.

În majoritatea după– amiezelor de sâmbătă, domnișoara Brodie continuă să-și invite fostele eleve

la ceai, iar acestea îi împărtășeau impresii legate de noile lor experiențe de viață, și ea, la rândul ei, le povestea despre noile ei eleve, de care nu era foarte mulțumită, nedescoperind în ele un potențial valoric. Fetele se amuzau de povestirile ei, ceea ce le făcea să se simtă și mai unite, dându-le impresia de a fi într-adevăr cele "alese".

Desigur, din discuție nu putea lipsi subiectul orelor de pictură sub îndrumarea lui Teddy Lloyd, iar fetele aveau întotdeauna o mulțime de povestit.

În prima zi, domnul Lloyd reușise cu mare dificultate să mențină ordinea: după atâtea materii exacte unde li se cerea o maximă concentrare, fetele se simțiră atât de relaxate și de degajate, încât profesorul se văzu nevoit să țipe la ele să facă liniște. Tocmai încerca să le explice forma unei elipse ținând o farfurie în dreptul capului, ceea ce produsese o mulțime de râsete nestăpânite din partea elevelor.

– Dacă nu încetați imediat de-a mai râde, sparg farfuria, amenință el.

Fetele se străduiră, dar nu reușiră, așa că domnul Lloyd trânti farfuria de podea. În liniștea mormântală care abia atunci se lăsă, o rugă pe Rose Stanley să strângă cioburile, iar el se retrase în capătul celălalt al încăperii, unde începu să deseneze o sticlă așezată pe fundalul unei draperii.

"Desigur, are temperament de artist", remarcă domnișoara Brodie când i se povesti incidentul.

Interesul lui Sandy și al lui Jenny pentru iubiții domnișoarei Brodie intrase într-o nouă fază de când își îngropaseră ultima compoziție și intraseră în ciclul de învățământ secundar. Acum nu mai raportau totul la relațiile carnale, ci încercau să sondeze adâncul inimilor. Acea lume guvernată de sex părea pentru ele de mult apusă.

Jenny împlinise doisprezece ani și declara că simte că a depășit "această fază', ceea ce era , în mod ciudat, adevărat. De fapt, nu avea să mai trăiască acea efervescență de natură erotică decât după mult timp. Avea aproape patruzeci de ani și era o actriță de reputație modestă, căsătorită cu un manager de teatru. Într-o bună zi, întâmplarea făcu să aștepte

împreună cu un bărbat pe care nu-l cunoștea bine, să se oprească ploaia; spre surprinderea ei, se simți din nou copleșită de acea senzație pe care nici nu știe dacă s-o catalogheze drept fizică sau mentală, dar care o făcea să presupună că se îndrăgostise. Desigur, nu putea face nimic – era căsătorită de șaisprezece ani ani și avea o căsătorie satisfăcătoare – dar simpla constatare a faptului, care de altfel o făcea să retrăiască acea stare de nevinovată încântare de când avea unsprezece ani, o mira și-o incita, deschizând în mintea ei nebănuite posibilități.

– Menajera domnului Lowther a plecat de la el, anunță domnișoara Brodie într-o sâmbătă după-amiază, când era în compania fetelor. Mi se pare un gest cât se poate de nerecunoscător, mai ales că era o gospodărie ușor de întreținut. Știți bine că mie nu mi-a plăcut acea individă niciodată și cred că sentimentul era reciproc; și pe ea o deranjau vizitele mele acolo și mai ales statutul meu de prietenă și confidentă a domnului Lowther. Acum acesta tocmai compune o piesă și are nevoie de toată susținerea.

În sâmbăta următoare anunță că surorile Alison și Ellen Kerr, profesoarele de lucru, preluaseră postul acasă la domnul Lowther, plângându-se însă de firea lor iscoditoare.

O oră în cadrul acelor vizite, Jenny și Sandy o învățau greaca pe măsură ce li se preda la școală – fusese ideea ei și insistase mult.

– Există o lungă tradiție în ceea ce privește această practică. În trecut, multe familii nu-și permiteau să-și trimită la școală decât un copil, dar apoi acesta îi instruia și pe ceilalți membri ai familiei. Îmi doresc de mult timp să învăț greaca și aceasta vă dă și vouă posibilitatea să vă fixați cunoștințele.

De altfel, era hotărâtă să țină pasul cu fetele, implicându-se în tot ce acestea învățau nou, comentând și neascunzându-și disprețul față de tot ce i se părea inutil.

Fetele însă erau captivate de lumea nouă pe care fiecare materie o deschidea în fața lor. Desigur, nu avea să mai fie la fel în anii terminali, când farmecul se transformase în rutină și mult studiu. Deocamdată, fiecare din ele trăia bucuria unei

revelații: Monica Douglas, care avea să dovedească un talent deosebit pentru matematică, trăise cea mai mare fericire când efectuase scăderea lui x din y și apoi a rezultatului din a. Rose Stanley se arătase extrem de interesată de disecția viermelui la prima oră de biologie, deși apoi se cutremură doar la ideea de a repeta experiența. Eunice Gardiner descoperi revoluția industrială cu tot ceea ce aceasta adusese bun și rău și făcu pur și simplu o pasiune pentru acest subiect, dând mari speranțe profesorului de istorie – un comunist vegetarian – ca după câteva luni să-i năruie toate visele, dedicându-se lecturii asidue a vieții Reginei Mary a scoțienilor. Sandy petrecea răbdătoare, ore în șir, scriind caractere grecești, iar Jenny desena, cu mândrie, aparatura folosită la orele de chimie. Până și Mary Macgregor se uimi pe sine însăși înțelegând războiele galice ale lui Caesar, deși mai târziu, dintr-o lucrare a ei, reieșea că le plasa în secolul al optsprezecelea.

Dacă la început domnișoara Brodie simțise că are un rival în entuziasmul fetelor pentru noutatea pe

care noua etapă de studiu le-o aducea, nu putea să nu recunoască faptul că tocmai ea le învățase să-l cultive. Obținuse deja prima victorie împotriva spiritului de echipă; acum, era preocupată ca nu cumva fetele să se atașeze de vreuna din noile lor profesoare. Trebuia să dea dovadă de tact și indiferența acestora față de grupul ei îi dădea speranțe.

La sfârșitul primăverii anului o mie nouă sute treizeci și trei, domnișoara Brodie trebui să pună capăt lecțiilor sale de limbă greacă în favoarea domnului Lowther; considera firesc și de datoria ei să aibă mai multă grijă de el și astfel hotărî să meargă și sâmbăta după– amiază acolo – nu numai duminica, așa cum obișnuia – pentru a supraveghea surorile Kerr pe care le bănuia că nu-i asigură hrana necesară, având în vedere mai ales salariul pe care-l primesc.

– Domnul Lowther mi se pare cam slăbit, anunță ea. De altfel, nu am deloc încredere în surorile Kerr – par zgârcite și poate că nu-i cumpără suficientă mâncare. Dacă domnul Lowther ar putea fi convins

să se mute din casa aceea într-un apartament în Edinburgh ... ar fi mult mai simplu să se aibă grijă de el. Categoric, cineva trebuie să aibă grijă de el. Numai că refuză să se lase convins. E imposibil să convingi un bărbat care nu spune că nu e de acord, ci doar zâmbește.

Ar fi putut părea fetelor o propunere îndrăzneață, dar nu o consideraseră astfel; dimpotrivă, o îndemnaseră să meargă să ia măsuri, în parte anticipând un deznodământ interesant, în parte fiind convinse că zâmbetul împăciuitor al domnului Lowther va aplana orice conflict.

De fapt, cât timp se aflaseră sub influența domnișoarei Brodie nici nu conștientizaseză relația acesteia cu domnul Lowther ca atare, pentru că ea și fetele sale erau dincolo de bine și de rău. Abia mult mai târziu, privind înapoi, Sandy înțelese că lipsa spiritului autocritic al acesteia avusese, în principal, un caracter benefic. Era însă prea târziu: o trădase deja și domnișoara Brodie murise.

Nici surorile Kerr nu păreau deranjate de hotărârea domnișoarei Brodie; o autoritate care se

impunea asupra lor era acceptată cu bucurie, de la moartea surorii lor, de oriunde venea. Tocmai de aceea nici nu ezitară să răspundă întrebărilor pe care directoarea începuse să le pună la un moment dat. Într-adevăr, domnișoara Brodie își asumă sarcina de a-i asigura hrana domnului Lowther și, cum aceasta însemna să-și petreacă sâmbetele după-amiază acolo, invită și fetele, în fiecare săptămână, câte două, la ceai. Domnul Lowther le zâmbea, le mângâia părul, jucându-se cu buclele lor, apoi punea deoparte ceșcuța cu cafea și se ducea să interpretreze o melodie la pian, tot timpul căutând privirea aprobatoare sau critică a lui Jean – așa-i spunea, fapt pe care nici una din fete nu găsi potrivit să-l menționeze cuiva.

Afară, margaretele de un alb strălucitor în lumina soarelui de vară acopereau pajiștea care se întindea până departe. Nu numai pajiștea, dar și pădurea abia întrezărită la capătul acesteia și câmpurile de dincolo de ea aparțineau domnului Lowther; timid și delicat, preocupat numai de muzică, era totuși un bărbat instărit.

Sandy devenise atentă să observe nu numai dacă domnișoara Brodie era o femeie pe care s-o dorești, dar și dacă exista vreun indiciu al relației fizice dintre cei doi. Aceasta era partea cel mai greu de imaginat, pentru că ea era o prezență extrem de dominantă. Avea patruzeci și trei de ani și arăta mult mai suplă decât înainte, dar tot părea masivă comparativ cu domnul Lowther, care avea o constituție firavă și era mai secund decât ea. Și, dacă el o privea cu duioșie și dragoste, ea îl privea sever și posesiv.

Domnișoara Brodie continua să-și întrebe fostele eleve despre orele de pictură, iar acestea povesteau cu lux de amănunte pentru a-i face plăcere și a întreține o conversație plăcută când veneau acasă la domnul Lowther.

Era o casă mare, cu fronton și turelă, iar poteca din fața ei, îngustă și sinuoasă, o ascundea vederii până când nu te aflai în imediata apropiere. Camerele erau mari și întunecate, cu obloane la ferestre, iar balustradele scărilor interioare începeau cu capete de leu sculptate în lemn și urcau în spirală până la o înălțime impresionantă. Mobila era masivă

și sculptată, cu mici ornamentații din argint și sticlă trandafirie. Biblioteca, situată la parter, unde domnișoara Brodie se întreținea cu ele, includea câteva dulapuri cu uși din sticlă, pline cu cărți ale căror titluri abia se vedeau în acea semiobscuritate. Într-un colț al încăperii se afla pianul cu coadă pe care vara era întotdeauna o vază cu trandafiri.

În zilele în care domnișoara Brodie era ocupată în bucătărie cu pregătirea mâncării pentru ziua următoare – hrănirea domnului Lowther devenise deja o obsesie – fetele erau libere să exploreze acea casă interesantă și să deschidă rând pe rând ușile camerelor și să privească în interiorul acestora, cu admirație, dar și cu ușoară teamă. Două dintre aceste încăperi erau cât se poate de ciudate, de parcă proprietarul uitase să le mobileze; una din ele, mai ales, fusese lăsată în mod inexplicabil goală, cu excepția unui birou pe care erau doar o veioză și o carafă. Întotdeauna când reveneau din această explorare, domnul Lowther le aștepta la baza scărilor, cu un zâmbet timid și emoționat, de parcă s-ar fi temut să nu fi fost ceva care să nu le placă.

Apoi, când venea momentul ca fetele să plece acasă, le oferea câte un trandafir din vază.

Domnul Lowther dădea impresia că nu se simțea niciodată în largul său în propria sa casă; privea spre domnișoara Brodie ca și cum i-ar fi cerut încuviințarea înainte de-a atinge vreun obiect sau de a deschide un dulap, ceea ce le făcu pe fete să presupună că mama lui, care murise de patru ani, avusese o poziție atât de autoritară, încât nu se simțea stăpânul casei.

De obicei, asculta resemnat și răbdător până când domnișoara Brodie cerea fetelor ultimele noutăți.

– Ce faceți acum la orele de pictură?

– Lucrăm pentru un concurs de afișe.

– Ce mai face domnul Lloyd? E bine?

– Ne distrăm grozav cu dumnealui. Acum două săptămâni ne-a arătat atelierul său.

– Care atelier? Cel de-acasă? întrebă ea, deși știa foarte bine.

– Da, e un pod lung și mare și ...

– Ați cunoscut-o pe soția lui? Cum este? Ce-a spus? V-a tratat cu ceai? Cum sunt copiii?

Și ce-ați făcut acolo?

Nu încerca deloc să-și ascundă față de gazda ei interesul pentru profesorul de desen. Atâta doar că privirea domnului Lowther căpătă o expresie jalnică în timp ce mânca, supus, cantitățile enorme pe care domnișoara Brodie i le pregătise în chip de gustare la ceai. Sandy și Jenny, cele chestionate, știau că aceleași întrebări fuseseră puse și lui Mary Macgregor și Eunice Gardiner al cărui rând de venit în vizită fusese cu o săptămână înainte, ca și lui Rose și Monicăi. Dar domnișoara Brodie părea să nu se mai sature ascultând variantele aceleiași povești care îl implica pe Teddy Lloyd, iar acum, după ce fetele fuseseră la el acasă – o locuință mare și destul de sărăcăcioasă, neconvențională și caldă – era într-o continuă stare de agitație doar la ideea că era în contact cu ele, care respiraseră aerul casei lui.

– Câți copii are?

– Cinci, cred, spuse Sandy.

– Cred că șase, rectifică Jenny, dacă îl luăm în considerație și pe cel mic.

– Sunt o mulțime mici.

– Sunt romano-catolici, desigur, spuse domnișoara Brodie adresându-se domnului Lowther.

– Mă refeream la bebeluș; cu el sunt șase.

– Gordon, servește-te cu o prăjitură, îl invită domnișoara Brodie când, în timp ce turna ceaiul, observă farfuria lui goală.

– Ah, nu, nu!

– Ba da, Gordon, îți face bine. Trebuie să te îngrași cu câteva kilograme înainte de a intra în vacanță. Îi vorbea puțin altfel decât de obicei, ca pentru a compensa faptul că dragostea ei era pentru Teddy Lloyd, nu pentru el.

– Și ... doamna Lloyd ... vi se pare o femeie în floarea vârstei?

– Poate că nu încă, răspunse Sandy.

– Poate că a și trecut, completă Jenny. E dificil de spus, așa cum arată, cu părul lung lăsat liber pe umeri; pare mai tânără decât probabil că este.

– Arată ca și cum nu va avea niciodată un moment de maximă înflorire.

– Cum o cheamă?

– Deirdre.

Domnișoara Brodie căzu pe gânduri, ca și cum nu ar mai fi auzit acel nume de la Rose și Monica, săptămâna din urmă și de la Mary și Eunice, cu două sptămâni înainte, ea și domnul Lowther, de altfel.

– De origine celtă, comentă ea, apoi continuă pregătirile pentru porțiile care trebuia gândite să ajungă o săptămână. Mai am de terminat asta pentru cina domnului Lowther și să am grijă să mănânce înainte ca eu să plec acasă, se adresă ea lui Sandy, care o aștepta ca să facă împreună o plimbare pe malul mării.

Întotdeauna accentua ideea că mergea acasă seara și, de altfel, fetele nu aveau nici o dovadă că nu se întâmpla așa. Mai târziu, domnișoara Gaunt o adusese pe domnișoara Ellen Kerr în fața directoarei, pentru a depune mărturie că găsise cămașa de noapte a domnișoarei Brodie sub o pernă în patul domnului Lowther.

– Și de unde știi că această cămașă de noapte îi aparține ei? întrebă directoarea, adulmecându-și prada, deși își dădea seama că poate fi încă departe.

– Nu e greu de tras unele concluzii, răspunse domnișoara Gaunt.

– Mă adresez domnișoarei Ellen.

– Da, nu e greu de tras unele concluzii. E din crep.

– Asta nu dovedește nimic. Vino la mine când vei avea dovezi certe. Și ce-ai făcut cu cămașa? Ai confruntat-o pe domnișoara Brodie cu obiectul găsit?

– Oh, nu!

– Ar fi trebuit s-o faci. Ar fi trebuit să-i spui "Vino puțin aici; poți explica existența acestui obiect?" Mai e cămașa de noapte încă acolo?

– Nu, nu mai e.

– Ce nerușinată! comentă domnișoara Gaunt.

Sandy aflase toate acestea de la directoare când, privind-o în ochi cu ochii ei mici și evitând să răspundă la întrebarea pe care aceasta i-o pusese, fusese împinsă de alte considerente să o trădeze pe domnișoara Brodie.

– Trebuie să organizez mesele domnului Lowther înainte de a pleca acasă, repetă domnișoara

Brodie în vara aceea a anului o mie nouă sute treizeci și trei, în timp ce Sandy aștepta, rezemată de ușa bucătăriei, abia așteptând să alerge pe țărmul mării.

Între timp, începu să se audă vocea domnului Lowther care cânta încet și trist un cântec religios, acompaniându-se la pian – era dirijorul corului bisericesc și unul din starostii bisericii și, pe-atunci, domnul Gaunt, preotul, fratele domnișoarei Gaunt, încă nu-l sfătuise să se retragă din aceste posturi, în urma descoperirii cămașii de noapte.

Din bucătărie, domnișoara Brodie începu și ea să cânte, dând psalmului mai multă forță și consistență.

Apoi, imediat cum ploaia de vară se opri, când picăturile păreau încă aninate în atmosfera încărcată de sare, ieși împreună cu fetele să se plimbe pe țărm și tot drumul le întrebă, pe fundalul zbaterii valurilor, cum arăta casa lui Teddy Lloyd, ce fel de ceai li se servise, cât de mare și de luminos era atelierul, ce se discutase.

– Arăta foarte romantic în atelierul lui, spuse Sandy.

– Cum adică?

– Poate pentru că are un singur braț, interveni Jenny.

– Dar întotdeauna a avut un singur braț.

– Numai că acum gesticula cu el mai mult decât de obicei.

Ne-a arătat priveliștea care se vedea de la fereastra atelierului; e foarte mândru de ea.

– Presupun că atelierul este în pod.

– Da, pe toată lungimea casei. E acolo o pictură nouă a întregii familii – foarte amuzantă: începe cu el însuși, foarte înalt, apoi soția și copiii, în ordine descrescătoare, până la cel mai mic, alcătuind ca o diagonală pe pânză.

– Și de ce ți se pare amuzant?

– Au toți niște figuri atât de serioase, încât îți vine să râzi.

– Mai e un portret, spuse Jenny, neterminat încă; al lui Rose.

– O pictează pe Rose?

– Da.

– Îi pozează Rose?

– Da, de aproximativ o lună.

– Rose nu a spus nimic.

– Ah, am uitat, spuse Sandy după o pauză. Trebuia să fie o surpriză, de-aceea nu vi s-a spus.

– Înseamnă că voi vedea și eu portretul?

Sandy păru încurcată.

– De fapt, era surpriză faptul că-i poza domnului Lowther, explică Jenny.

– Ah, asta e foarte frumos din partea ei, spuse domnișoara Brodie, stârnind gelozia lui Sandy. Și cum e îmbrăcată?

– În costum de sport.

– Și pozează din profil.

– Rose poate să mai pozeze de multe ori, pentru că face parte din elită, spuse domnișoara Brodie gânditoare, încercând să-și formeze o impresie din observațiile lor spuse la întâmplare.

– Domnul Lloyd vrea să o picteze înfășurată în catifea roșie.

– Veți mai merge acolo?

– Da, toate. Domnul Lloyd consideră că alcătuim un grup interesant.

– Nu vi s-a părut remarcabil, dintre toate, numai pe voi șase v-a ales domnul Lloyd ca să vă invite în atelierul lui? A mai invitat și alte fete din școală?

– Nu, numai pe noi.

– Asta pentru că sunteți ale mele – adică purtați amprenta mea.

Sandy și Jenny nu se gândiseră prea mult la acest aspect, dar recunoșteau că era ceva deosebit. Era clar că, atunci când domnul Lloyd se gândea la ele, se gândea de fapt la domnișoara Brodie.

– Întotdeauna ne întreabă de dumneavoastră, spuse Sandy; cum ne vede ...

– Da, mi-a spus Rose.

Apoi, discutară planuri de vacanță: domnișoara Brodie dorea să plece în Germania.

Jenny și Sandy plecau să stea la o fermă, iar figura domnișoarei Brodie avea să se estompeze din gândurile lor. În timpul școlii, era întotdeauna greu de imaginat cum vacanța reușea să șteargă din minte gândurile legate de domnișoara Brodie și chiar de școală în general.

Capitolul 6

– Seamănă cu domnișoara Brodie! spuse Sandy. Seamănă teribil cu domnișoara Brodie. Apoi, dându-și seama de impactul cuvintelor ei asupra soților Lloyd, încercă să rectifice: Deși, desigur, e Rose ... pe măsură ce privești îți dai tot mai bine seama că e Rose ... seamănă teribil cu Rose.

Teddy Lloyd mișcă portretul, astfel încât lumina să cadă altfel; oricum, tot cu domnișoara Brodie semăna.

– Nu cred să o fi cunoscut pe domnișoara Brodie. E blondă? întrebă Deirdre Lloyd.

– Nu, răspunse Teddy Lloyd cu o voce răgușită. E brunetă.

Capul pictat avea părul blond; era clar al lui Rose. Aceasta stătea în profil lângă fereastră, cu mâinile pe genunchi.

Și-atunci, unde era asemănarea cu domnișoara Brodie? Poate profilul ... sau poate fruntea. Privirea aceea dominatoare a ochilor albaștri ai fetei era aidoma celei a ochilor negri ai domnișoarei Brodie. Portretul semăna extrem de bine cu chipul acesteia din urmă.

– E clar că e Rose, spuse Sandy, iar Deirdre Lloyd o privi cu atenție.

-Îți place? întrebă Teddy Lloyd.

– Da, e minunat.

– Asta e tot ce contează.

Deirdre Lloyd era prima femeie pe care Sandy o vedea adoptând o îmbrăcăminte în stil țărănesc, modă care avea să se mențină timp de mai bine de treizeci de ani. Purta o fustă lungă neagră strânsă în talie, o bluză verde – deschis cu mânecile răsucite, un colier cu mărgele mari din lemn colorat, cercei mari ca ai țiganilor, o curea lată roșie, ciorapi de culoare închisă și sandale din antilopă verde –

închis. Îmbrăcată așa și în alte costume în același stil. Deirdre era picatată pe numeroase pânze peste tot în atelier.

– Mai este un portret al aceleiași Rose, spuse ea. Teddy, arată-i-l lui Sandy.

– Nu prea se află într-un stadiu în care poate fi arătat.

– Dar "Catifeaua roșie"? Arată-i-l pe acela! Teddy a pictat-o pe Rose vara trecută. Am înfășurat-o într-o catifea roșie și de aceea am și numit așa tabloul.

Teddy Lloyd scoase pânza din spatele altor câteva și o așeză în lumină pe șevalet. Sandy privi cu ochii ei mici care, în mod cu totul surprinzător, inspirau încredere, acel portret care semăna perfect cu domnișoara Brodie.

– Îmi plac culorile.

– Seamănă cu domnișoara Brodie? întrebă Deirdre.

– Domnișoara Brodie este o femeie în floarea vârstei, dar acum, că ați menționat-o, îmi dau seama că există o asemănare.

– Rose avea doar paisprezece ani când a fost pictată, dar arată foarte matură.

Drapajul catifelei roșii avea două efecte: dădea impresia că Rose nu are decât un singur braț, ca însuși artistul, și îi scotea în relief bustul făcându-l să pară mai mare decât în realitate. Rose avea o față palidă cu osatura proeminentă, pe când fața domnișoarei Brodie era delicată, deși ochii, nasul și gura erau mari. Era greu de înțeles cum Teddy Lloyd reușise să suprapună trăsăturile romane ale figurii domnișoarei Brodie, chipului palid al fetei, dar exact asta făcuse.

Sandy privi celelalte portrete din atelier – ale soției lui Teddy Lloyd, copiilor lui, ale unor modele necunoscute – dar nici unul nu semăna cu domnișoara Brodie. Apoi, văzu un desen pe masa de lucru: domnișoara Brodie, rezemată de un felinar, înfășurată într-un șal. Privind mai atentă, își dădu seama că era Monica Douglas – avea pomeții proeminenți și nasul lung.

– Nu știam că Monica a pozat pentru dumneavoastră.

– Am făcut una sau două schițe preliminare. Nu crezi că acest cadru i se potrivește? Aici e Eunice

în costum de arlechin; mi s-a părut că arată bine îmbrăcată așa.

Sandy se simțea jignită. Monica și Eunice nu spuseseră celorlalte nimic despre faptul că profesorul de desen le făcuse portretul. Dar acum, când toate aveau cincisprezece ani, erau multe lucruri pe care nu și le mai spuneau. Privi mai atent portretul lui Eunice.

Și acesta semăna cu domnișoara Brodie. Sandy era fascinată de metoda economică a lui Teddy Lloyd, tot așa cum, cu patru ani în urmă, fusese fascinată de variațiunile domnișoarei Brodie pe aceeași temă a poveștii ei de iubire în care primul iubit din vremea războiului primise din atributele profesorului de desen și ale celui de muzică, constituindu-se astfel într-o imagine sintetică. În mod similar procedase și domnul Lloyd, ceea ce o făcu pe Sandy să înțeleagă pentru tot restul vieții că, acolo unde i se oferă mai multe variante, cea mai economică este întotdeauna preferabilă. De fapt, pe baza aceluiași principiu acționase și când o trădase pe domnișoara Brodie.

Jenny nu obținuse note bune la examenele din trimestrul trecut, așa că era acasă și se pregătea serios. Sandy era din ce în ce mai convinsă că grupul lor și însăși domnișoara Brodie scăpaseră de sub control. Se gândi chiar că n-ar fi rău ca grupul lor să se dezintegreze.

De undeva din casă se auzi plânsul unuia dintre copii, urmat în scurt timp de un adevărat cor. Fluturându-și fusta, Deirdre dispăru din încăpere, pentru a vedea ce se întâmplase cu ei.

– Într-o zi, mi-ar plăcea să vă pictez pe toate care formați grupul Brodie – una câte una, apoi pe toate împreună, spuse Teddy Lloyd, îndepărtându-și, cu o mișcare a capului, șuvița aurie ce-i cădea pe frunte și strângând cartoanele cu schițe, înainte de-a o conduce pe Sandy în salon, la ceai. Ar fi interesant de văzut ce fel de grup aș putea face.

Sandy văzu în aceasta o încercare de a menține grupul Brodie unit, în ciuda noilor dovezi de individualism din partea membrelor.

– Presupun că am fi o versiune la scară mărită a domnișoarei Brodie, ripostă ea, brusc iritată.

Domnul Lloyd râse încântat și o privi atent, ca și cum atunci ar fi văzut-o pentru prima dată. Sandy îi susținu privirea insolent, ca și cum ceea ce știa îi dădea forța de a șantaja. La care el o sărută lung, cu buze umede.

– Asta te va învăța minte să mai privești așa un artist.

Sandy începu să alerge spre ușă, ștergându-se la gură cu dosul palmei, dar Teddy Lloyd o prinse.

– Nu e nevoie să fugi; ești cea mai urâțică făptură pe care am văzut-o vreodată.

Apoi ieși, lăsând-o în mijlocul atelierului, complet zăpăcită. Totuși nu putea face altceva decât să-l urmeze, mai ales că se auzea vocea soției lui, strigând-o din salon.

Tot timpul cât se servise ceaiul, Sandy încercase să-și pună ordine în gânduri, ceea ce era destul de dificil din cauza prezenței zgomotoase a copiilor, care vroiau s-o implice în jocurile lor. În tot acel vacarm, soția domnului Lloyd îi propuse să-i spună pe nume – Deirdre.

– Și mie poți să-mi spui Teddy în afara școlii, interveni și el, îndrăznește, înainte ca Sandy să aibă

răgazul de-a se gândi la sărutul și la cuvintele lui și să hotărască dacă fusese sau nu jignitor.

– Am auzit atât de multe despre domnișoara Brodie de la fete, încât trebuie neapărat s-o invit la ceai, spuse Deirdre. Crezi că i-ar face plăcere să vină?

– Nu, răspunse Teddy.

– De ce? întrebă din nou Deirdre mai mult într-o doară, pentru că și așa părea să nu conteze. Ad-o pe domnișoara Brodie la ceai, Sandy.

– Nu va veni, spuse Teddy. Nu-i așa, Sandy?

– Este foarte ocupată.

– Are grijă de domnul Lowther? se interesă Teddy.

– Da, puțin ...

– Lowther acesta știe cum să se poarte cu femeile. Jumătată din profesoare îl tot îngrijesc. De ce nu angajează o menajeră? Are o mulțime de bani – nu are soție, nu are copii, nu are de plătit chirie, doar e casa lui. De ce nu angajează o menajeră?

– Cred că îi place de domnișoara Brodie, spuse Sandy.

– Bine, dar ce vede la el?

– Îi cântă.

– Din câte aud, această domnișoară Brodie pare cam ciudată, râse Deirdre. Ce vârstă are?

– Jean Brodie este o femeie minunată în floarea vârstei, spuse Teddy, scuturându-și capul pentru a-și îndepărta șuvița de pe frunte și părăsind încăperea.

Deirdre își stinse țigara, rămânând pe gânduri, iar Sandy se scuză și plecă.

Domnul Lowther provocase domnișoarei Brodie o mulțime de griji în ultimii doi ani. Fusese o vreme când părea să se gândească la o căsătorie cu domnișoara Alison Kerr, apoi la o căsătorie cu domnișoara Ellen, deși în tot acest timp continua să fie îndrăgostit de domnișoara Brodie care nu accepta decât relația intimă cu el și să-l hrănească.

El se plictisise de atât de multă mâncare care-l îngrășase și-i afectase vocea. Își dorea o soție cu care să joace golf și căreia să-i cânte și, de asemenea, o lună de miere pe insulele Hebride.

Într-un astfel de moment de nemulțumire din partea lui, se întâmplase ca Ellen Kerr să găsească acea cămașă de noapte sub pernă.

Domnișoara Brodie încă îl refuza și, după ce i se impusese retragerea din funcțiile pe care le deținea legate de biserică, domnul Lowther căzu într-o stare de melancolie.

Chiar și fetele erau de părere că domnișoara Brodie n-ar fi trebuit să-l mâhnească atât criticându-i picioarele scurte și oftând după picioarele lungi ale lui Teddy Lloyd.

Aceasta se confesa lor, cu destulă discreție totuși, de când împliniseră cincisprezece ani. Nu menționase însă, nici măcar prin aluzii vagi, relația ei intimă cu profesorul de muzică, pentru că încă le mai ținea sub observație pentru a vedea dacă prezintă sau nu garanție. Nu vroia să trezească suspiciuni în mintea părinților; dimpotrivă, vroia să aibă deplina lor încuviințare și gratitudine. Între timp, căuta în cadrul grupului ei o fată în care să poată avea încredere, a cărei curiozitate să fie mai mare decât dorința de-a face senzație și care, în dorința de-a afla tot mai mult de la ea, să nu divulge niciodată cele ce-i fuseseră destăinuite. Trebuia să fie o singură fată – două ar fi fost deja periculos.

Se fixă asupra lui Sandy, dar nici așa nu discuta propria ei relație.

În vara anului o mie nouă sute treizeci și cinci, elevelor li se impusese să poarte la reverul jachetei o rozetă din panglică roșie, albă sau albastră, pentru că școala sărbătorea jubileul de douăzeci și cinci de ani. Rose Stanley își pierdu rozeta și bănui că asta se-ntâmplase în atelierul lui Teddy Lloyd. Totul se petrecea la puțin timp după vizita lui Sandy acasă la acesta.

– Ce faci în vacanța de vară, Rose? întrebă domnișoara Brodie.

– Mă duce tata în nordul Scoției, unde rămân două săptămâni. După aceea, nu știu; presupun că voi poza sporadic pentru domnul Lloyd.

– Foarte bine.

După următoarea vacanță de vară, domnișoara Brodie începu să i se destăinuie lui Sandy, în timp ce jucau golf.

– Toate amabilitățile mele se concentrează asupra ta și a lui Rose. Nu discuta acest lucru cu fetele celelalte ca să nu stârnești invidie. Mi-am pus

speranța și în Jenny – e atât de drăguță, dar a devenit insipidă, nu ți se pare?

Era exact ideea ce încolțise și în mintea lui Sandy, pentru că Jenny începuse s-o plictisească în acel an, făcând-o să se simtă singură.

– Da, puțin.

– Îmi făcusem speranțe și în privința lui Eunice, dar se pare că e interesată acum de un băiat cu care merge la înot. Cu siguranță, se va căsători în curând. Dar, poate că i-am fost de oarecare folos. Cât despre Mary, ei bine, n-am avut niciodată speranțe în privința ei. Când erați mici, m-am gândit că poate fi ceva de capul ei, dar acum a devenit foarte enervantă cu patetismul ei; prefer să am de-a face cu un pungaș decât cu un prost. Monica ... nu mă-ndoiesc că-și va lua examenele cu bine, dar îi lipsește finețea spirituală și de aceea este atât de irascibilă, nu înțelege nimic altceva decât semne, simboluri și calcule. Nimic nu-i înfurie mai mult pe oameni decât propria lipsă de finețe spirituală, Sandy. De aceea mahomedanii sunt atât de placizi – au o doză mare de capacitate de introspecție.

Nu mai sta cocoșată asupra crosei; apleacă-te doar din talie.

– Ați jucat vreodată cu domnișoara Lockhart?

– Nici n-am știut că joacă golf.

– Chiar foarte bine.

Sandy o văzuse într-o sâmbătă dimineață jucând cu Gordon Lowther.

– Bună lovitură, Sandy. Știu foarte puține despre domnișoara Lockhart – las-o acolo, săraca, între borcanele ei cu substanțe chimice. Individele de la cursul superior sunt toate niște materialiste pacifiste, adică exact ceea ce eu, domnul Lowther și domnul Lloyd detestăm mai mult, asta fără să punem la socoteală semidoctele obtuze de la cursul primar. Sandy, după cum privești, sunt sigură că ești mioapă; îți trebuie ochelari.

– Nu sunt; doar pare așa.

– Știi, Sandy, draga mea, am mari ambiții pentru tine și Rose. Ai intuiție și capacitate de discernământ, iar Rose acționează perfect din instinct.

– Poate că nu este chiar o cerebrală.

– Da, ai dreptate, dar Rose își va asigura viitorul acționând astfel.

– Instinctul îi spune cum să pozeze.

– Asta înseamnă să ai capacitate de introspecție în ceea ce te privește. Știu foarte bine, pentru că această etapă de apogeu în care am ajuns mi-a exacerbat capacitatea de o acționa instinctiv și de a percepe fin universul din afară și din interiorul ființei mele.

Sandy mergea și stătea în fața Catedralei St. Giles, meditând asupra simbolurilor unei mântuiri sumbre, îngrozitoare, în comparație cu care focul damnării părea preferabil. Nimeni, nici acasă, nici la școală, nu-i vorbise vreodată de calvinism. Nu avea deloc experiența de clasă socială și nu era conștientă decât de faptul că există ceva ce-i scăpa, de care fusese privată.

De fapt, Sandy se simțea privată de calvinism, sau mai degrabă de recunoașterea acestuia. Dorea să-și exercite dreptul de a respinge ceva. Știa că domnișoara Gaunt și surorile Kerr erau convinse că Dumnezeu plănuise practic pentru fiecare om în parte, însă înainte de nașterea acestuia, o surpriză

neplăcută la moarte. Mai târziu, când citi sarcinile lui John Calvin, Sandy constată că, deși concepția populară legată de calvinism era în multe privințe greșită, ideea că Dumnezeu avusese fantezia de-a implanta în anumiți oameni un simț eronat al bucuriei și salvării, astfel încât la sfârșitul vieții să aibă o surpriză cu atât mai neplăcută, era perfect adevărată.

Era clar că domnișoara Brodie vroia ca Rose să devină iubita lui Teddy Lloyd, iar ea, Sandy, să devină informatoarea ei, doar de asta le alesese pe ele două ca fiind "crema". Era o simplă idee, cert este că domnișoaei Brodie îi făcea mare plăcere să se ocupe de pregătirile în acest sens, fetele fiind deocamdată prea tinere. Sandy, la rândul ei, era la fel de fascinată de această idee. Totuși, când fostele ei eleve împliniră șaisprezece ani, domnișoara Brodie anunța în plen: "Sandy va deveni un excelent agent secret, o spioană grozavă." Când era singură cu Sandy, îi spunea că "Rose va fi o amantă nemaipomenită – codul moral nu i se aplică, ea ridicându-se deasupra acestuia".

Timp de peste un an, Sandy cochetă cu această idee: mergea frecvent în vizită la familia Lloyd și povestea apoi domnișoarei Brodie cum evolua realizarea portretelor.

De fapt, interesul profesorului de desen pentru Rose era pur și simplu profesional, pentru că era un model bun. Rolurile se inversaseră însă: Sandy se culcase cu Teddy Lloyd, iar Rose transmisese informația.

Între timp, domnișoara Brodie îl neglija pe domnul Lowther și petrecea cât mai mult timp posibil cu Rose și cu Sandy discutând despre artă, despre cum este să pozezi pentru un artist viitorul pe care îl avea Rose ca model și despre necesitatea ca Rose să-și dea seama de puterea pe care o avea – acel har care făcea din ea o excepție de la regulă, excepție care confirmă regula. Domnișoara Brodie era prea prudentă pentru a face afirmații mai precise, iar Rose intuia doar pe jumătate. Cert este că, urmându-și instinctul, Rose deveni faimoasă pentru modul cum făcea dragoste, printre elevii care, stând în picioare lângă bicicletele lor, discutau cu fetele de la o distanță sigură.

Cu toate acestea , Rose vorbea puțin despre sex și îi făcea plăcere și mai puțin, dar acționa din instinct și o asculta pe domnișoara Brodie ca și cum ar fi fost de acord cu tot ce spunea aceasta.

– Când vei avea șaptesprezece sau optsprezece ani, Rose, vei ajunge la momentul deplinei tale împliniri

– Da, domnișoară Brodie, cred că așa va fi, într-adevăr.

Pasiunea lui Teddy Lloyd pentru Jean Brodie era evidentă în toate portretele pe care le făcea diferitelor membre ale grupului ei. Le făcu și un portret de grup în care fiecare își purta pălăria în mod diferit, fiecare fiind de fapt o transpunere a chipului domnișoarei Brodie. În cele mai multe portrete apărea însă Rose, pentru că era un model foarte bun și Teddy Lloyd o plătea cu cinci șilingi ședința, bani foarte utili pentru Rose care era dependentă de cinema. Sandy simțea cu atât mai multă afecțiune pentru domnișoara Brodie, cu cât vedea cât de mult se înșela în privința lui Rose. Era exact perioada când domnișoara Brodie părea frumoasă și fragilă, tot așa cum Edinburgh cel îmbâcsit și întunecat se transforma brusc într-un

oraș translucid , eteric, când o anumită lumnă de un alb ca de perlă cădea asupra uneia din străzile cu aer desuet. La fel și trăsăturile dominatoare ale domnișoarei Brodie se transformau, în ochii lui Sandy, în trăsături diafane când o privea în lumina curiozității nesăbuinței femeiești. De fapt, Sandy nu simțea niciodată mai multă afecțiune pentru ea decât în momentele în care dădea dovadă de astfel de înduioșătoare naivități.

Figura domnișoarei Brodie ca promotoare a reformei în învățământ, mare amatoare de istorie și artă romană și conducătoare a grupului se impunea încă pregnant. Din punct de vedere școlar, nu era întotdeauna comod să ți se asocieze numele cu al ei. Lipsa spiritului de echipă era suficientă pentru a le diferenția, chiar dacă nu ar fi purtat pălăriile fiecare în câte un fel. Pentru întreaga școală ele erau grupul Brodie, iar poziția lor era demnă de invidiat: vizite la Cramond, în atelierul lui Teddy Lloyd, vizionarea de piese de teatru, invitații la ceai acasă la domnișoara Brodie.

Divergențele acestea cu autoritățile pe tema sistemului ei educativ se accentuau pe măsura

trecerii anilor și, de fiecare dată când se ajungea într-un punct de criză, considera ca pe o datorie morală a grupului ei să o susțină, strângând rândurile în jurul său.

– Iar mi s-a propus să mă angajez la o școală progresivă. Nu voi face asta; voi rămâne aici, unde trebuie să-mi fac datoria. Fetele care mi se opun nu vor reuși în viață.

– Nu, o susținură toate în cor, desigur că nu.

Directoarea nu renunțase la ideea de-a verifica fetele pentru a vedea ce știu și, frustrată uneori, lua măsuri de represalii împotriva lor, sub masca principiului corectitudinii.

– Acolo unde nu se reușește pe motivul politicii mele educative, se încearcă o calomnie personală, spuse domnișoara Brodie într-o bună zi. Din păcate, este adevărat că au fost unele implicații legate de relația cu bietul domn Lowther. Așa cum bine știți, mi-am pus multă energie în slujba sănătății sale. Țin la domnul Lowther. Și, de ce nu? Nu suntem făcuți să ne iubim? Sunt prietena cea mai apropiată și confidenta lui Gordon Lowther. Mă tem că, în

ultima vreme l-am cam neglijat, dar încă însemn mult pentru el și e suficient să ridic un deget ca el să fie de partea mea. Această relație a fost recepționată în mod distorsionat.

Erau câteva luni de-acum de când domnișoara Brodie îl neglijase pe Gordon Lowther, iar fetele nu-și mai petreceau după-amiezele de sâmbătă acasă la acesta, la Cramond. Sandy presupunea că relația era prin procură: Rose era predestinată să-i devină iubită.

– A trebuit să suport atâtea calomnii pentru serviciile aduse domnului Lowther ... Dar voi supraviețui. Dacă aș vrea, aș putea să mă mărit cu el și mâine.

Chiar în dimineața următoare acestei declarații a domnișoarei Brodie, în ziarul "The Scotsman" apăru anunțul logodnei lui Gordon Lowther cu domnișoara Lockhart, profesoara de chimie. Nimeni nu se așteptase. Domnișoara Brodie rămase extrem de surprinsă și suferi un timp, simțindu-se trădată. Apoi, se pare că-și reaminti că adevărata ei dragoste era Teddy Lloyd, iar Gordon Lowther fusese pur și simplu util. Participă și ea cu bani, alături de toți ceilalți profesori la cumpărarea

serviciului de ceai oferit cuplului la ultima întâlnire din trimestru. Domnul Lowther ținu un discurs, adresându-se cu "voi, fetelor" și privind timid, din când în când, spre domnișoara Brodie care se uita la nori pe fereastră. Mai privea uneori și spre viitoarea lui soție care stătea liniștită lângă directoare, așteptându-l să termine. Avea încredere în domnișoara Lockhart, ca toată lumea, de altfel: aceasta nu numai că juca golf și șofa, dar ar fi putut foarte bine să arunce școala în aer cu praful de pușcă avut în borcan.

Ochii căprui ai domnișoarei Brodie erau fixați în continuare asupra norilor. Sandy se gândi că, frumoasă și fragilă cum era, domnișoara Brodie ar fi putut renunța la Teddy Lloyd pentru că era conștientă că nu poate menține acea frumusețe.

Trimestrul următor, când domnul Lowther se-ntorsese din luna de miere, domnișoara Brodie își canaliză toată energia rămasă în planul pentru Sandy și Rose și, dacă tot mai rămânea ceva, în politică.

Capitolul 7

Domnișoara Mackay, directoarea, nu renunță la a iscodi grupul Brodie. Știa că era inutil să facă acest lucru direct, așa că abordă fetele indirect, în speranța că acestora le va scăpa o informație care să impună excluderea domnișoarei Brodie. Așadar, o dată pe trimestru, continua să le invite la ceai.

În orice caz, erau puține lucruri pe care fetele le puteau povesti fără să se implice ele însele. Prietenia lor cu domnișoara Brodie dura de șapte ani – le intrase deja în sânge.

– Domnișoara Brodie, draga de ea, stă sub ulm și istorisește elevelor sale povestea cu totul deosebită a vieții ei, spuse directoarea în mod confidențial lui Sandy, când acesteia îi veni rândul să fie invitată. Când s-a angajat la școală era o tânără profesoară energică, dar acum ... Oftă, dând din cap, mă tem că acum nu mai este în formă. Mă îndoiesc că elevele ei vor trece examenul la sfârșitul anului. Să nu-ți închipui că o critic. Și apoi, sunt sigură că-i place să bea. În definitiv, asta e treaba ei atâta timp cât nu afectează munca la clasă.

– Nu bea, spuse Sandy, exceptând puțin sherry de ziua ei – jumătate de sticlă împreună cu noi șase.

Era aproape vizibil cum directoarea excludea băutura de pe lista cu acuzații împotriva domnișoarei Brodie, concentrându-se asupra unei alte tentative de incriminare.

Acum, când împliniseră șaptesprezece ani, fetele puteau vedea în domnișoara Brodie nu numai profesoara, ci și femeia; în această privință, căzură toate de acord asupra faptului că era într-adevăr o femeie incitantă: ochi scânteietori, nas aristocratic, păr castaniu strâns la ceafă.

Domnul Lowther încă o mai privea cu admirație, copleșit de amintiri.

Una din cele mai mari admiratoare ale ei era eleva cea nouă, Joyce Emily Hammond, care fusese trimisă la școala Blaine ca o ultimă speranță, după ce fusese obligată să se retragă de la alte școli scumpe, din cauza pretinsei ei indiscipline care nu se manifestase totuși aici decât prin demararea unor ghemotoace de hârtie spre domnul Lowther. Insistă să i se spună Joyce Emily, era adusă dimineața la școală de o mașină mare neagră cu șofer și locuia într-o casă enormă în apropiere de Edinburgh. Părinții ei, deși bogați, solicitaseră o perioadă de probă înainte de a investi în încă o uniformă școlară pentru fiica lor. Așadar, Joyce Emily era îmbrăcată în verde închis, pe când celelalte eleve erau în violet și se lăuda că avea în șifonier alte cinci uniforme de la școlile de unde fusese exclusă, alături de tot felul de relicve de la guvernantele pe care le terorizase: o șuviță de păr fals pe care ea însăși o tăiase, un carnet de economii, resturile unei fețe de perne pe care odihnea capul uneia din guvernante când ea îi dăduse foc.

În general, elevele îi ascultau povestirile, dar nu o agreau, nu numai din cauza ciorapilor și fustei verzi și a mașinii strălucitoare cu șofer, dar și pentru că erau din ce în ce mai ocupate cu învățatul pentru examene. Joyce Emily își dorea cel mai mult să fie primită în grupul Brodie, al cărui individualism îl aprecia, dar tocmai aceste fete o doreau cel mai puțin printre ele. Cu excepția lui Mary Macgregor, erau printre cele mai inteligente eleve din școală, constituind astfel un obstacol în planul directoarei de-a o discredita pe domnișoara Brodie.

În plus, fetele din grupul Brodie aveau, fiecare, interese personale: Eunice avea un prieten împreună cu care înota, făcea scufundări; Monica Douglas și Mary Macgregor făceau dese vizite în cartierele periferice unde duceau alimente – deși Mary nu putea înțelege de ce acei oameni săraci care se plângeau mereu de prețul prohibitiv al săpunului nu-și dădeau hainele și lenjeria la curățat. Jenny, care-și exploata din plin talentul actoricesc, avea întotdeauna un rol de repetat într-o piesă în cadrul cercului dramatic; Rose poza pentru Teddy

Lloyd, iar Sandy o însoțea din când în când, cochetând uneori cu ideea de a-l face pe Teddy s-o sărute din nou, doar pentru a vedea dacă-l poate provoca privindu-l insolent cu ochii ei mici. Pe lângă aceste activități separate, fetele se-ntâlneau cu domnișoara Brodie câte două sau trei și câteodată chiar toate, după orele de curs. În această perioadă, în o mie nouă sute treizeci și șapte, Jean Brodie, cultiva îndeosebi relația cu Rose și o chestiona pe Sandy în legătură cu relația amoroasă pe care o anticipa între Rose și profesorul de desen.

Așadar, grupul Brodie nu prea avea timp pentru o delincventă – fie ea numai cu numele – ajunsă în școala lor prin influența părinților. Domnișoara Brodie își găsi totuși timp pentru a se ocupa de ea, fapt ce displăcea fetelor; acestea se liniștiră însă repede, deoarece nu li se impunea prezența ei, fiind dusă la teatru și invitată la ceai separat.

Una din poveștile cu care se mândrea Joyce Emily se referea la faptul că fratele ei, student la Oxford, plecase să lupte în războiul civil din Spania. Și ea vroia să se înroleze, să poarte armă. Nimeni nu o luă

însă în serios. Războiul civil era ce se relata în ziare și se dezbătea o dată pe lună la școală în cadrul unui cerc. De fapt, toată lumea, inclusiv Joyce Emily, cea anti-Franco, asta în eventualitatea că adoptau o anumită poziție.

La un moment dat, s-a constatat că Joyce Emily lipsea de câteva zile de la școală și în scurt timp o altă elevă îi ocupă locul în bancă. După șase săptămâni se anunță că fugise în Spania și fusese ucisă în timpul unui atac asupra trenului în care călătorea. La școală, tragedia fusese marcată printr-un scurt moment de reculegere.

***

Mary se înscrise la un curs de stenografie și dactilografie, iar Jenny la o școală de artă dramatică, așa că doar patru din grupul lor rămăseseră la aceeași școală în ultimul an. De fapt, nici nu prea simțeau că sunt la școală pentru că aveau mult timp

liber la dispoziție; orele de curs erau puține, în schimb erau multe conferințe și multă muncă de cercetare și studiu individual la bibliotecă.

Eunice se pregătea să studieze limbile moderne, deși după un an se răzgândi și deveni asistentă medicală; Monica avea să urmeze o carieră științifică; Sandy – psihologia. La îndemnul tatălui ei, Rose intenționa să se înscrie mai târziu la o școală de artă, sau, în cel mai rău caz, să continue să pozeze pentru pictori sau creatori de modă. Tatăl lui Rose, un văduv uriaș a cărui virilitate îi conferea un farmec aparte, fusese imediat atras de domnișoara Brodie, numai că aceasta îl respinsese categoric, considerându-l incult și mult prea carnal. Fetele, în schimb, manifestaseră întotdeauna o admirație vinovată față de tatăl colegei lor. Rose își urmă și de data aceasta instinctul și, la scurt timp după terminarea școlii se căsători – făcu o partidă foarte bună și se debarasă de orice influență a domnișoarei Brodie. Până atunci, Rose fusese extrem de căutată de elevii din anii terminali de liceu și de studenți, iar domnișoara Brodie era obsedată de necesitatea ca

aceasta să aibă o relație intimă cu bărbatul de care ea însăși era îndrăgostită.

Pentru Sandy, nu mai era vorba de o idee nouă, ci de o realitate nouă. Se gândea chiar că nu domnișoara Brodie devenise mai sofisticată pe parcursul anilor, de când le povestea sub ulmul din curtea școlii povestea ei simplă de dragoste, ci se schimbase chiar concepția asupra acestei persoane.

Sandy continua să meargă în vizită la familia Lloyd; făcea cumpărături împreună cu Deirdre, asculta conversațiile dintre cei doi soți estimându-le sufletele cu ajutorul unor semne și simboluri, așa cum devenise o modă la tinerii care citeau cărți de psihologie și uneori rămânea în atelier când Rose poza nud, urmărind în tăcere cum pe pânză apărea un nud anonim care, paradoxal, semăna și cu Rose, dar mai mult cu domnișoara Brodie. Pe Sandy o interesa tot mai mult ce se petrecea în mintea pictorului.

"Din ceea ce-mi spui, cred că Rose și Teddy vor deveni în curând amanți". Sandy își dădu seama că domnișoara Brodie vorbea serios. Îi repetase de

nenumărate ori, căci îi făcea plăcere să audă, că toate portretele făcute de el semănau cu ea. Îi spusese, de asemenea, că Teddy Lloyd dorea să renunțe la profesorat și pregătea o expoziție, fiind încurajat în acest sens de criticii de artă și descurajat de gândul la numeroasa familie pe care trebuia s-o întrețină.

– Sunt muza lui, spunea domnișoara Brodie, dar am renunțat la dragoste pentru a-mi dedica perioada cea mai frumoasă a vieții tinerelor pe care trebuie să le educ. Sunt muza lui, dar Rose îmi va lua locul.

"Se crede însăși Providența", se gândi Sandy, "se crede Dumnezeul lui Calvin, își închipuie că vede începutul și sfârșitul". De asemenea, o cataloga drept o lesbiană latentă ale cărei tendințe apăreau doar la nivelul subconștientului. De fapt, o clasifica în conformitate cu toate teoriile moderne din tratatele de psihologie. Un singur lucru nu putea face: nu-i putea șterge imaginea de pe toate pânzele pictate de Teddy Lloyd.

După ce se călugări, Sandy primi vizite ocazionale din partea fostelor colege, pentru că scrisese cartea de psihologie și pentru că tuturor li se părea interesant să viziteze o călugăriță, datorită încărcăturii spirituale pe care o astfel de întâlnire le-o oferea.

Veni și Rose, care era de mult timp căsătorită cu un om de afaceri de succes și, bineînțeles, începură să discute despre domnișoara Brodie.

– Vorbea mult despre misiunea de a-ți dedica viața unui scop nobil, spuse Rose, dar nu se referea la acest fel de dedicare așa cum l-ai înțeles tu. Nu crezi că ea și-a dedicat viața elevelor ei?

– Ba da, cred că da.

– De ce a fost eliminată? Din cauza relațiilor amoroase?

– Nu, a politicii.

– Nu știam că se ocupa de politică.

– Era doar un interes marginal, dar a folosit ca pretext.

Monica Douglas veni s-o viziteze pe Sandy doar pentru că ajunsese într-un moment de criză al vieții.

Se căsătorise cu un om de știință și, într-un acces de furie, aruncase un cărbune aprins în sora lui, drept pentru care acesta dorea despărțirea definitivă.

– Nu prea mă pricep la acest gen de probleme, mărturisi Sandy.

Nici Monica nu sperase să capete prea mare ajutor din partea ei, pentru că o cunoștea pe Sandy de mult timp și vechile cunoștințe nu sunt niciodată de mare ajutor. Așadar, începură să discute despre domnișoara Brodie.

– A reușit în cele din urmă ca Rose să aibă o relație intimă cu Teddy Lloyd? întrebă Monica.

– Nu.

– Era ea însăși îndrăgostită de Teddy Lloyd?

– Da, și el o iubea.

– Înseamnă că a fost o adevărată renunțare.

– Da; în definitiv, era o femeie în floarea vârstei.

– Nu o luai în serios când vorbea despre renunțare.

– Nici tu.

În vara anului o mie nouă sute treizeci și opt, după ce ultima din grupul Brodie absolvi școala

Blaine, domnișoara Brodie plecă în Germania și Austria, iar Sandy începu să studieze psihologia și merse la familia Lloyd pentru a poza; i se făcea ei portretul, iar Rose le ținea companie ocazional.

Când Deirdre Lloyd luă copiii la țară, Teddy trebui să rămână în Edinburgh pentru că ținea un curs de vară la școala de artă. Sandy continua să pozeze de două ori pe săptămână, iar Rose uneori venea, uneori, nu.

Într-una din zilele când erau singuri, Sandy îi spuse lui Teddy că toate portretele pictate de el, chiar și cel al bebelușului lui, semănau cu domnișoara Brodie, după care îl privi fix și insolent, ca și cum intenționa să-l șantajeze. O sărută așa cum făcuse cu trei ani în urmă, când ea avea doar cincisprezece ani și, timp de cinci săptămâni în acea vară, făcură dragoste; uneori răspundeau când suna Rose, alteori o lăsau să sune fără să-i deschidă.

Teddy picta puțin în acea perioadă.

– Continui să mă faci să semăn cu Jean Brodie, spunea ea.

Atunci, Teddy începea o pânză nouă, dar rezultatul era același.

– De ce ești obsedat de această femeie? Nu vezi că e ridicolă?

– Ba da, dar te rog, încetează de a-mi mai analiza mintea; nu e firesc pentru o fată de optsprezece ani.

Domnișoara Brodie îi telefonă lui Sandy, la întoarcerea din Germania și Austria, rugând-o să se-ntâlnească amândouă pe terasa Hotelului Braid Hills. Era preocupată de ceea ce văzuse în recenta ei călătorie și era convinsă că noul regim va salva lumea. Sandy, plictisită, nu vedea necesitatea salvării lumii, ci doar a îmbunătățirii situației săracilor din mahalalele orașului Edinburgh. De asemenea, nu credea nici o clipă că nu va mai exista război, cum prevedea domnișoara Brodie.

– Mi-a spus Rose că ai devenit amanta lui.

– Da, are importanță care dintre noi?

– Ce te-a apucat?

– Mă interesează ca persoană.

– Pe naiba! O fată inteligentă cu putere de analiză. Este romano-catolic și nu înțeleg cum poți

avea de-a face cu un om care nu gândește. Rose era cea potrivită – ea acționează doar din instinct.

Teddy Lloyd continua să dea oricărei picturi chipul domnișoarei Brodie.

– Ai instinct, dar nu putere de analiză, altfel ți-ai da seama că această femeie nu trebuie luată în serios.

– Știu că nu. Iar tu ești prea analitică și enervantă pentru vârsta ta.

Soția și copiii lui se-ntoarseră, iar întâlnirile lor deveniseră periculoase și cu atât mai incitante. Cu cât Sandy își dădea seama mai mult că era îndrăgostit de Jean Brodie, cu atât era mai curioasă în legătură cu mintea care iubea acea femeie. La sfârșitul anului, aproape că nu o mai interesa deloc ca persoană, ci doar mintea lui, din care extrase religia ca pe o chintesență. Mintea ei se umpluse de acea religie, tot așa cum cerul era plin noaptea de elemente văzute și nevăzute. Cu timpul, îl părăsi și nu reținu decât partea religioasă, devenind călugăriță.

Dar în toamna aceea, când mai sonda în adâncul minții ce-o plăsmuia pe domnișoara Brodie în pictură după pictură, Sandy se-ntâlni de câteva ori cu aceasta. La început, păruse resemnată față de legătura ei cu Teddy. Apoi, începu să se bucure din ce în ce mai mult și să ceară amănunte pe care nu le află niciodată.

– Portretele pictate de el tot îmi mai seamănă?

– Da, foarte mult.

– Atunci totul este foarte bine. În definitiv, Sandy, tu ești destinată să fii marea amantă, deși nu mi-aș fi închipuit. Adevărul este mai ciudat decât ficțiunea. Recunosc că o doream pe Rose pentru el și câteodată regret că am îndemnat-o pe micuța Joyce Emily să meargă în Spania să lupte – ar fi fost grozavă pentru așa ceva.

– Chiar s-a dus să lupte?

– Asta intenționa. Am făcut-o să judece bine. Dar nu avu norocul să lupte deloc, biata de ea.

Când Sandy reveni în acea toamnă s-o vadă pe domnișoara Mackay, directoarea, aceasta comentă:

– Sper că te-ntâlnești și cu domnișoara Brodie și că nu-ți uiți vechii prieteni.

– M-am întâlnit cu ea de vreo două ori.

– Mă tem că v-a influențat cu tot felul de idei.

Sclipirea șireată din privirea ei arăta că acum când Sandy nu mai era eleva școlii, putea să discute deschis despre comportamentul profesoarei.

– Da, cu o mulțime de idei.

– Aș vrea să aflu și eu care au fost acelea ... Asta, pentru că lucrurile continuă la fel cu fiecare clasă pe care o formează. Noul grup Brodie este atât de diferit față de restul elevelor școlii ... Fetele sunt foarte precoce ... mă înțelegi ...

– Da, dar nu o veți putea acuza pentru morală. V-ați gândit la politică?

– Ce vrei să spui, draga mea ?! Nu știam că face politică.

– Nici nu face; e vorba doar de un interes minor. Dar v-ați gândit vreodată că poate folosi ca pretext?

– Voi chestiona elevele ei, să văd ce spun ele, dacă asta sugerezi, Sandy. Nu am știut că te interesează atât de mult problemele lumii și sunt încântată să ...

– Nu mă interesează problemele lumii, vreau doar să fie oprită domnișoara Brodie.

Era clar că directoarea rămase neplăcut impresionată de Sandy și, de altfel, la momentul potrivit, nu ezită să-i spună domnișoarei Brodie: "Una din elevele tale mi-a dat această informație; una din grupul Brodie."

Sandy urma să părăsească orașul la sfârșitul anului și, când își luă rămas-bun de la familia Lloyd, mai privi o dată pânzele ce umpleau atelierul și din care nu reușise s-o îndepărteze pe domnișoara Brodie. Îl felicită pe Teddy pentru metoda lui economică, iar el o felicită pentru economia acțiunii ei concentrate, chiar fără să știe de ultima ei inițiativă.

La sfârșitul trimestrului de vară al anului o mie nouă sute treizeci și nouă, domnișoara Brodie fusese forțată să se retragă din activitate pe motive politice.

Când aflase această veste, Sandy se călugărise deja.

"Desigur", îi scria domnișoara Brodie în scrisoarea prin care îi împărtășise vestea retragerii ei din învățământ, "problema politică a fost doar un

pretext. Au tot încercat fără succes, să mă acuze de imoralitate. Elevele mele au fost întotdeauna reticente în această privință. Ceea ce i-a deranjat întotdeauna a fost politica mea educațională care a atins perfecțiunea cât am fost în floarea vârstei. Mi-am consacrat viața elevelor mele, așa cum știi. Au făcut din acest pretext politic o armă. Ceea ce mă doare și mă uimește cel mai mult este faptul că – dacă domnișoara Mackay nu minte am fost trădată de una din elevele mele cele mai apropiate care a pus în mișcare toată ancheta.

Te va mira, poate. Îți pot scrie toate acestea pentru că, dintre toate, tu ești în afara oricărei suspiciuni, neavând nici un motiv de-a mă trăda. Mă gândesc la Mary Macgregor – poate că, în prostia ei, a păstrat un motiv de nemulțumire împotriva mea. Mă gândesc la Rose, căreia poate că i-a displăcut faptul că domnul L. m-a preferat pe mine. Eunice ... nu cred să fi fost ea, deși a trebuit adesea să intervin ferm în ideile ei banale; mai ții minte, era atrasă de conceptul de spirit de echipă. Să-mi fi purtat pică pentru asta? Apoi, Jenny ... Știi cum a

plecat și nu a mai fost niciodată aceeași după ce a vrut să devină actriță. Devenise atât de insipidă ... Să se fi supărat că i-am spus că nu va deveni niciodată o mare actriță? În sfârșit, Monica. Sunt tentată s-o bănuiesc pe ea: dincolo de acea minte calculată, făcută pentru matematică, nu prea exista suflet și poate că, într-un acces de furie împotriva a tot ceea ce înseamnă Frumusețe, Adevăr și Bine, pe care ea nu le poate înțelege, să mă fi trădat.

După cum vezi, tu, Sandy, ești în afara oricărei bănuieli, deoarece nu ai fi avut nici un motiv s-o faci: ai fost întotdeauna principala mea confidentă, împărtășind cu mine chiar și pe bărbatul pe care îl iubesc. Gândește-te și tu cine poate fi. Trebuie să aflu care dintre voi m-a trădat."

Răspunsul lui Sandy suna destul de enigmatic:"Dacă tu nu te-ai trădat, este imposibil să fi fost trădată de noi. Cuvântul «trădare» nu se potrivește ..."

Mai primi o scrisoare de la domnișoara Brodie doar la moartea lui Mary Macgregor în incendiul din hotel: "Dacă aceasta este răsplata pentru faptul că biata Mary

m-a trădat, cu siguranță n-aș fi dorit ... "Mă tem", scria Jenny, "că domnișoara Brodie e în declin. Vrea să afle cine a trădat-o. Nu mai seamănă deloc cu vechea domnișoară Brodie, cea atât de combativă."

După mortea ei, amintirile legate de numele său fluturară ca niște rândunele vara, ca în iarnă să se așternă o liniște totală. Tot vara veneau și fetele s-o viziteze pe Sandy, mânăstirea fiind într-un loc unde era mai ușor de ajuns atunci.

Când Jenny veni s-o vadă pe Sandy, devenită acum sora Helena a Transfigurării, îi povesti cum se îndrăgostise subit de un bărbat la Roma și cum relația lor era fără ieșire.

– Domnișoarei Brodie i-ar fi plăcut să afle așa ceva, păcătoasă cum era.

– În felul ei, era o inocentă, răspunse Sandy, strângând mai tare barele în spatele cărora se afla.

La rândul ei Eunice îi povesti:

– Am fost anul trecut la Festivalul din Edinburgh și am pus flori la mormântul domnișoarei Brodie. I-am povestit soțului meu despre ea și a fost de părere că trebuie să fi fost minunat s-o avem ca profesoară.

– Într-adevăr, dacă stai să te gândești.

– Da, când era în floarea vârstei.

Monica veni din nou.

– Înainte de a muri, domnișoara Brodie credea că tu ai trădat-o.

– Este posibil să trădezi numai când se cuvine loialitate.

– Și ei nu i se cuvenea?

– Până la un punct.

În aceeași zi, veni un tânăr, curios să afle mai multe despre ciudata carte de psihologie "Transfigurarea banalului" pe care Sandy o scrisese și care-i adusese o mulțime de vizitatori.

– Care au fost principalele influențe din anii de școală, soră Helena? Au fost de natură literară? Sau politică? Sau poate personală? A fost calvinismul?

– A fost o anumită domnișoară Jean Brodie, aflată în floarea vârstei.

Sfârșit